

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Лышъхъэм иофшIэгъу зэIукIэгъухэр

Тыгъуасэ АР-м и Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан Мыекъопэ къэлэ администрацием ипашэу Михаил Черниченкэм зэIукIэгъу дырилагъ.

— Республикэм икъэлэ шъхьалэ иофхэм язытет, ахэр зэшIохыгъэ зэрэхъуштым, IэпыIэгъоу ящыкIагъэхэм тадегушылэмэ тшIоигъоу ащ ипашэ къедгъэблэгъагъ, — къышIуагъ ТхьакIушынэ Аслъан ипублэ псалъэ.

Нахьыбэу Михаил Черниченкэр медицинэм, гъэсэн-гъэм алъэныкъокIэ шIагъэу шылэхэр, рахъухъагъэхэр ары къызытегушылэгъэр. Мыхэр модернизацие шIыгъэным фэгъэ-программэхэм лъэшэу шIуагъэ къызэрэхъыгъэр къыIуагъ, ахэм къыдалыгътэу федеральнэ ахъшэу къафатIупшыгъэм, республикэ ыкIи муниципальнэ бюджетхэм къахъыгъэу ищыкIагъэр зыхагъэхъожым зэшIуахышъугъэхэм, джыри гухэлъэу яIэхэм кIэIэу къатегушылэгъ. Медицинэр модернизацие шIыгъэным фэгъэпсыгъэ Программэм ишIуагъэ-кIэ 2011 — 2012-рэ илъэсхэм пстэумкIи сомэ миллион 80 къалэм къыIэIэхъанэу шьт. Ащ шьшэу къафэIуагъэмкIэ поликлиникэхэм ащышхэр агъэцкIэжыгъэх, джы мыгъэ къэлэ сымэджышым зыфагъэ-зэшт. Къалэм ипашэ къызэри-уагъэмкIэ, ар зэрагъэцкIэ-жыштым имызакъоу, лъэхъаным диштэрэ оборудовани-

кIэ зэтырагъэпсыхъан гухэлъ яI. Джащ фэдэу гъэсэн-гъэм фэгъэхъыгъэ Программэм къы-дилыгътэрэ ахъшэмкIэ еджа-пIэхэр зэтырагъэпсыхъэх.

КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм-кIэ Иофхэм язытети республикэм ипашэу къыкIэупIагъ. ПстэумкIи къалэм кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм яI мэхъу, ау ари IэпыIэгъушхо къафэхъоу пIон плъэкIыштэп. ФэгъэкIо-тэныгъэхэр зIлэхэу, законым-кIэ чэзыум ежэнэу щымытхэр зэкIэмкIи унэгъо 700 мэхъу-хэшъ, чIыпIэ 400 — 500 ныIэп чэзыум хэтхэм аратыштыр. Ау Михаил Черниченкэм къы-зэриуагъэмкIэ, мы илъэсым чIыпIэ 700 атынэу агъэхъазы-ры, тапэкIи мы Иофыгъом идэ-гъэзыжын дэлэжъэнхэу пшъ-рылъ гъэнэфагъэхэр зыфагъэ-уцужыгъэх.

Мы мэфэ дэдэм ТхьакIушынэ Аслъан компаниеу «Микро-тест» зыфиIорэм илIыкIохэу Денис Леоновырэм КъудайкIэ Залимрэ зэIукIэгъу адырилагъ.

Ащ хэлэжыагъэх Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыумкIэ министрэу Лыхъэс Махъмудэ ыкIи псауныгъэм икъэухъумэнкIэ министрэу МэрэтыкIэ Рустем. «Микротестым» икъутамэу Краснодар шылэм ипашэу Денис Леоновым компаниеу Иофэу ыгъэ-цакIэрэм кIэIэу шигъэгъоза-гъэх. Ащ къызэриуагъэмкIэ, проект зэфэхъафхэм язэхэ-гъэуцонкIэ, бизнес-предложе-ниехэр шылэныгъэм шьпхыры-щыгъэнхэмкIэ, информатиза-цием ылтэныкъокIэ, оборудо-вание зэфэхъафхэм ягъэу-цункIэ предприятиехэмрэ ор-ганизациехэмрэ IэпыIэгъу ара-ты, нэмыкIэу гъэлорышIэным фэгъэпсыгъэ Иоф зэфэхъа-фыбэ зэшIуахыным фэхъазы-рых. Илъэс 20 хъугъэ компа-нием ащ фэдэ пшъэрылхэр зигъэцакIэхэрэр, пстэумкIи про-ект 9500-рэ атIупшыгъэ, яIоф-шIагъэхэр къэралыгъо шап-хъэхэм адештэх. Предприя-тие ыкIи организации ин-хэу ОАО-у «Внешторгбанк», ОАО-у «Мобильные Теле-Сис-темы», ОАО-у «Мегафон», ОАО-у «Лукойл», нэмыкIхэм Иоф адашIэ.

— Компанием иIофшIэн зэрэзжишхэрэр, Иоф зэрэзэдэшIэшт лъэныкъохэр, шIуагъэу, фэдэу е зэрэрэу хэлъыр нахь игъэкIо-тыгъэу тиспенсиалистхэм зэра-гъэшIэн фаеу сэлъыгъ, — къы-Iуагъ ТхьакIушынэ Аслъан ащ иджэуапэу. — Пстэури къы-зидэлъытгъэ ужым зэпхыны-гъэхэр нахь бгъэпытэнхэ плъэ-кIышт.

Премьер-министрэр къызэ-гушылэмэ ащ дыригъэштагъ. Компанием Иоф дашIэным зэрэфэхъазырхэр, ау пстэури зэ-пащчынышъ, фэIо-фашIэу ащ республикэм шигъэцкIэштхэм апэлухъаштыр къыхъашт илъэ-сым ибюджет къыдхэлъытгъэ-гъэн фаеу зэрэщыгъыр къыIуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.
Сурэтыр А. Гусевым тыри-хыгъ.

МЭКЪУОГЪУМ и 12-р — УРЫСЫЕМ И МАФ

ТИЧИПШЭГЪУ ЛЪАПЭХЭР!

Къэралыгъо мэфэкIым — Урысыем и Мафэ фэшI тыгу къыддеIэу тышъуфэгъушIо!

Мы мэфэкIыр Урысые Федерацием икъэралыгъо суве-ренитет ехьылIэгъэ Декларациер заштэгъэ Мафэу Уры-сыем итарихъ нэкIубгъуакIэ къызыцежыагъэм ыкIи цIы-фым ифэшъошэ цыIаIэ илэным, ар къэухъумэгъэным, шъхъафитэу экономикэ ыкIи политикэ ИофшIэн зэрихъа-ным ифитыныгъэкIэ убланIэ хъугъэм епхыгъ.

Мы документыр заштэгъэ мафэм къышъублагъэу ти-хэгъэу ищылэныгъэ илъэныкъо пстэуми зэхъокIыныгъэ инхэр афэхъугъэх. Непэ Урысыер — хэхъоныгъэшхо зы-шIырэ демократическэ къэралыгъо лъэш, зэрэдунаеу шъхъэкIафэ ащ къышъуфаишъ, цIыфхэм Конституцием къаритырэ фитыныгъэхэр къыухъумэнхэ елъэкIы.

Патриотэу тызэрэщытым елъытыгъэу, тэ тыхэгъэу тырэгъушхо, ащ игъэхъагъэхэм тыгу къалэты ыкIи инеуцIрэ мафэ тицыхъэ телъ. Тызэгъусэу Иофэу зэдэдгъэцакIэрэм, пшъэдэкIыжэу тхырым, IэнIэсэнныгъэу тхэлъым, гуеты-ныгъэу тилэм ахэдгъахъозэ, зэгурыIоныгъэрэ мамырныгъэ-рэ тазыфагу илъэу тыпсэумэ, Урысыер джыри нахь зте-гъэпсыхъагъэ тилын тлъэкIышт, ти Адыгее гупсэ цIыфэу цыпсэхэрэм, тикIэлэцIыкIухэм ыкIи тухъорэлъфхэм нахь гупсэфынIэ ар афэхъуным тыдэлэжышты.

ТичIыгу гупсэ цыпсэхэр пстэуми тыгу къыддеIэу та-фэлъаIо псауныгъэ пытэ, насып, цыIэIкIэшIу яIэнэу, ду-наир мамырэу, янеуцIырэ мафэ яцыхъэ телъэу, Адыгэ Рес-публикэмрэ зэдытиие Хэгъэгъушхоу Урысые Федерациемрэ япхыгъэ ИофтхъэбзэшIу пстэуми гъэхъэгъаIэхэр аща-шIынхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхьаматэ игуадзэу IЭЦЭ Мухъамэд

Медицинэм иофшIапIэхэм ащыIагъ

Тигъэзет къызэрэху-тыгъагъэу, Адыгэ Рес-публикэм, и Лышъхъэу

ТхьакIушынэ Аслъан мы мафэхэм медицинэ уч-реждение заулэмэ ащыIагъ. Псауныгъэр къэухъу-мэгъэным исистемэ игъэкIэжын и Программэ къыдхэлъытагъэу сымэджышхэу республикэм итхэм ягъэцкIэжыным ыкIи язтэгъэпсыхъан зэрэ-лъыкIуатэрэр Лышъхъэм зэригъэшIагъ.

Республикэм ипашэ апэу зэ-кIоллагъэр Мыекъопэ къэлэ клиническэ сымэджышхэр ары. ЫпшъэкIэ зигугъэу къэтшыгъэ программэм къыдхэлъыта-гъэу мы учреждением игъэцкIэжын ыкIи ищыкIэгъэ обо-рудованием ищэфын федераль-нэ гупчэм къыкIышт сомэ мил-лиони 124-р пIэIуагъэхъанэу шьт, джырэ уахътэ ехъулIэу сомэ миллион 65-рэ агъэфед-гъах. Аужырэ шапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхъагъэх операционнэ блокыр, хирур-гическэ отделениер, подвалыр, бгъоу зэтет учреждением иуна-шъхъэ зэблахъугъ. Джырэ уахъ-тэ пульмонологическэ отделениер агъэцкIэжы. Адрэ къа-

нэхэрэри зтэгъэпсыхъэгъэн-хэм ыкIи медицинэ оборудова-ниер ягъэгъотыгъэным пэлухъащт ахъшэр къэгъотыгъэным АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэрэ Мыекъопэ къэлэ администра-циемрэ Иоф дашIэ.

ПсэолъэшIхэм Иофэу ашIа-гъэм ТхьакIушынэ Аслъан зы-щигъэгъозагъ, врачхэм, сымэ-джышым чIэлъхэм гушылэгъу афэхъугъ. Мы аужырэ илъэсхэм медицинэ учреждение зэхъокIыныгъэшIухэр зэрэфэ-хъугъэхэр, ащкIэ АР-м и Пра-вительствэу къызэрэфэразэхэр зэкIэмэ къаIуагъ.

(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

Медицинэм илофшIапIэхэм ащыIагъ

(Анэрэ нэкIубгъом кыщечжэ).

Адыгэ республикэ кIэлэцIыкIу клиническэ сымэджэщыри зэрагъэцIэжыгъэм АР-м и ЛIышгъхъэ осэшIу фишIыгъ. Планэу шыIэмкIэ ащ изэтэгъэпсыхъан сомэ миллиони 159,5-рэ тефэшт. Ащ шыщэу сомэ миллион 43,6-р гъэцIэжыын IофшIэнхэм, сомэ миллиони 115,9-р оборудованием ищэфын апэIуагъэхъащт. Непэрэ мафэхэм яхъулIэу агъэфедатгъэр сомэ миллиони 128,7-рэ. Республикэ бюджетым кытIупшыгъэр сомэ миллион 74-м кIэхъэ.

Республикэ сымэджэщым джыдэдэм игъэкIотыгъэ гъэцIэжыынхэр щэкIох. ЗэкIэмкIи ащ сомэ миллион 247-рэ текIодэшт, сомэ миллиони 190,9-р зищыкIагъэм пэIуагъэхъагъах. Илъэс заулэм кыкIоцI отделениехэм ащыщхэр, приемнэр зэтырагъэпсыхъагъах, дунаим шагъэфедэрэ оборудованиери арагъэгъотыгъ.

ЗэрагъэнэфагъэмкIэ, медицинэм иобъектищымэ ягъэцIэжыын ыкIи язэтэгъэпсыхъан мы илъэсым ичэпыогъу мазэ ехъулIэу аухын фае. Шапхъэу шыIэхэм адиштэу псэолъэшI IофшIэнхэр зэхэшэгъэнхэ ыкIи кыалэIэхъэрэ ахъшэр игъом гъэфедэгъэн зэрэфаер мыщ дэжыым АР-м и ЛIышгъхъэ кыIуагъ.

Псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ игъэкIэжыын и Программэу 2011 — 2012-рэ илъэсхэм ателытагъэр

республикэм зэрэшагъэцакIэрэм фэгъэхыгъэ зэхэсыгъоу нэужым шыIагъэм ТхыакIушынэ Аслъан хэлэжагъ. Республикэм ипашэ Iофтхыабзэр кызылIуихыгъэ кызырэхигъэщыгъэмкIэ, системэм игъэкIэжыын кыдыхэлъытагъэх медицинэ учреждениехэм капиталнэ гъэцIэжыынхэр ашырегъэкIокIыгъэнхэр, аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ оборудованиер афрэхъыгъэныр ыкIи къяолIэрэ цыфхэм яфэло-фашIэхэр тэрэзэу зэшIохыгъэнхэр.

— Зигугъу къэсшыгъэ лъэныкъохэр шыIэныгъэм шыпхырыщыгъэнхэм фэшI республикэм Iофышхо ешIэ. Ау программэм игъэцIэжыын кыдыхэлъытагъэу гумэкIыгъо кызыпкIырэ Iофыгъохэри къэуцух. Ахэм ащыщых гъэцIэжыын IофшIэнхэм яграфик зэщыкIуагъэ зэрэхъурэр, оборудованиекIэр зычIэдгъэуцон фэе унэхэм ягъэхъазырын уахъгъу тефэрэм загъорэ тимыгъэразэу кызырэхэкIырэр, сымэджэщхэм Iоф ащызышIэшт кадрэхэр, специалистхэр зэримыкIухэрэр. ЩыкIагъэу шыIэхэр псынIкIэу дэгъэзыжыгъэнхэр зэкIэми типшгъэрылI шхъаIэу шытын фае, — кыIуагъ ТхыакIушынэ Аслъан зэхэсыгъом хэлэжэхэрэм закыфигъазэзэ.

Медицинэм иучреждениехэм ягъэцIэжыын ыкIи язэтэгъэпсыхъан пэлухъащт ахъшэ тедрэ Адыгеим кыIэIэхъаным пае федеральнэ гупчэм кытIупшырэр игъом ыкIи охътэ гъэнэфагъэм гъэфедэгъэн, зыщыкIагъэм пэIугъэхъгъэн, медицинэ оборудованиеу ащэфырэм псынIкIэу Iоф ышIэу ригъэжъэн зэрэфаер АР-м и ЛIышгъхъэ кыIуагъ.

АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем кызырэхигъэщыгъэмкIэ, системэм игъэкIэжыын и Программэ гъэцIэжыын пае 2011 — 2012-рэ илъэсхэм республикэм сомэ миллиардым ехъу кыIэIэхъагъ. Илъэсэу тызыхэтыр пштэмэ, медучреждениехэм ягъэцIэжыын сомэ миллион 808-рэ фэдиз пэIуагъэхъащт, ащ шыщэу сомэ миллион 488-р агъэфедэгъах.

Республикэм ипашэ гумэкIыгъо шхъаIэу кыыхигъэщыгъэхэм ащыщ кадрэ ныбжыкIэхэр зэримыкIухэрэр.

— Медицинэ гъэсэныгъэ зызыгъэгъотыгъэ ныбжыкIэхэр Адыгеим имыкIыжхъэу Iоф шапIэным кIэдгъэгущунхэ фае, — кыIуагъ ТхыакIушынэ Аслъан.

Псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ игъэкIэжыын и Программэ игъэцIэжыын зырагъэжыагъэм кыщегъэжыагъэу республикэм гъэхъэгъэшIухэр ышынхэ зэрилъэкIыгъэр АР-м и ЛIышгъхъэ игуапэу кыыхигъэщыгъ. Ау джыри шыкIагъэу, Iоф зыдэпшIэн фэе лъэныкъоу шыIэр зэрэмымакIэм кыкIыгъэтхыгъ. ЗэкIэмэ анахъ шхъаIэу пашэм кыгъэнэфагъэр сымэджэщхэм, поликлиникэхэм къяолIэрэ цыфхэм яфэло-фашIэхэр шапхъэу шыIэхэм адиштэу зэшIохыгъэнхэр, ящыкIэгъэ Iэзэгъу уцхэр ыпкIэ хэмылгъэу алэIэгъэхъэгъэнхэр ары.

Район сымэджэщхэм азятет зыфэдэм, гумэкIыгъоу ялэхэм, нэмыкI Iофыгъохэми Iофтхыабзэм хэлэжыагъэхэр атегушIагъэх.

ТХЫАРКЪОХЪО Адам.

Хысапыр атыгъ

Мэкъуогъум и 7-м зэкIэми атын фэе ушэгъынэу хысапыр кIэлэеджакIохэм апэкIэкIыгъ. РеспубликэмкIэ экзаменым нэбгырэ 3500-рэ фэдиз къекIоллагъ, ахэм ащыщэу 142-р адрэ илъэсхэм еджапIэр къэзыухыгъэ ныбжыкIэх.

Республикэм IыхыпIэ чIыпIэу 24-мэ Iоф шашлагъ. Гурыт еджапIэу N 5-м анахъэу къекIоллагъэхэр колледжыр къэзыухырэ ныбжыкIэхэу апшгъэрэ еджапIэм чIэхъажыы зышIоигъохэр ары. Аудитории 11-мэ ушэгъынэу ащыкIуагъ. НыбжыкIи 156-рэ зызыушэгъынэу шытыгъэр, ау къемыкIоллагъэхэр къахэкIыгъэх.

СыхъатишIым кыкIоцI ныбжыкIэхэм хысапыр къашыгъ. КъызэрэталуагъэмкIэ, ЕГЭ-р мы еджапIэм рэхъатэу шыкIуагъ, зэрэхабзэу нэмыкI еджапIэхэм къарыкIыгъэ кIэлэегъаджэхэр, общественнэ лъыплъакохэр чIэгъыгъэх, полицием иIофышIэхэм еджапIэр къаухъумагъ.

ШIокI зимыIэ ушэгъынхэр ащ шаухыгъэх. КIэлэеджакIохэм джы ежэ-ежыырэу кыыхахыхэрэ предметхэр ары атыштхэр. Къэралыгъо ушэгъын зэикIхэр мэкъуогъум и 16-м аухыштых.

ПИАТЫКЪО Анет.

СУДЫМ КЪЫРАТХЫКЫГЪ

Гъэсэныгъэ ямыIэми, хэкIыпIэ къагъоты

Цыган бзылфыгъыищэу судым кыращэлIагъэхэм ялэIыгъыи янепэрэ мафи зэфэдэх Iоми хэукъоныгъэ хъуштэп. Ахэм «шыIэныгъэ гъогу» кыыхахыгъэри, ащ пае пшгъэдэкIыжъэу ахъыштыри зы.

Анахъыжъэу ахэт Еленэ илъэс 40 ыныбж. КъыгъэшIагъэм шыщэу илъэситIу ныIэп еджапIэм зэрэкIуагъэр, ау ахъшэ къэлъытакIэмрэ наркотик шапIэмрэ дэгъоу зэригъэшIагъэх. «Наркодиллер» гушIэм кыкIырэр ащ ышIэрэп, ау ары гъогуу кыыхыгъэр. Тыгъэгъазэ ышгъыгъэу ары ежэ зэриорэр. АщкIэ зыхъумэзэ опий зыхашIыкIырэ Iушхъэм фэд IуигъэкIыштыгъэр. Арышгъ, илъэс 40-м ыныбжэ зынэсым, кIэлэ 12 зэриIэм имызакъоу, щэгъогуу хъапси кызырэнэкIыгъэу шытыгъ. СыдигъокIи судым «игукIэгъуи» Ленэ хэныштыгъэп. 2003-рэ илъэсым тыралъхъан фэягъэм кызырэшагъэIэгъагъэм имызакъоу, ипалгъэ кэмысызи къатIупшыжыгъагъ. 2006-рэ илъэсым икIалэхэм анахъ цIыкIум ыныбжэ илъэс 14 охъуфэкIэ хъапсыр лъагъэкIотэгъагъ. Ау ащ пае кымыгъанэу наркотикхэр етIупшыгъэу ышгъэтыгъэх.

Ежэ нахъыкIэхэу, 1986-рэ ыкIи 1987-рэ илъэсхэм къэхъугъэхэу бзылфыгъитIу судым кыдыращэлIагъэх. Рузанин Марини наркотик щэныр ары «зытекIодагъэхэр». ЗышпыхуитIур зыпарэкIи еджапIэм зэрэмыкIуагъэхэм кыыхэкIыкIэ, Еленэ «кIэлэегъаджэ» афэхъугъ. Гъэсэныгъэ зэрамыгъэгъотыгъэми, зым кIэлэцIыкIуищ, адрэм тфы яI.

Джэджэ район судыр ары мыхэм яIоф зэхэзыфыгъэр. Еленэ илъэс 13-рэ мэзи 6-рэ хъапс тырилъхъагъ. Ащ икIэлэцIыкIухэу илъэс 12 зыныбжэ Нинэ, илъэси 10 зыныбжэ Еленэ, илъэсх зыныбжэ Руслан, илъэситIу хъугъэ Надждэ, илъэсх ыкIи илъэситIу нахъыбэ зымыныбжыхэ Олегрэ Дианэрэ цыган таборым ащ нахъыбэрэ хэсыжыштыгъ. Ахэр опекомкIэ Джэдждэ район органхэм афагъэзагъэх. Енэгъуагъо янэ фэмыдэу сабыйхэм гъэсэныгъэ арагъэгъотынкIэ ыкIи наркотикхэм зэрарэу къахырэр агурагъэIонкIэ. Адрэ бзылфыгъитIум ящыIаIэ зэблахъунэу джыри амал судым къаритыгъ. ЯкIалэхэм анахъыкIэхэм аныбжхэр илъэс 14-м нэмысыхэу ахэр хъапсым чIагъэIысхъащгъэх.

Цыганхэм гъэсэныгъэ зызыгъэгъотырэ ахэтэп Iоми хъушт, арэу шытми, наркобаронхэм законхэр дэгъоу ашIэх. Арышгъ, кIэлэцIыкIухэр бэу зилэ бзылфыгъэхэр, зыныбжэ имыкIугъэхэр наркотикхэм ялугъэкIын хашэх. Ахэм пшгъэдэкIыжэ зэрамыжыштыр е нэмыкIэхэм анахъ макIэ зэратыралъхъащтыр ары кызыкIыхахыхэрэр. Наркотик зыгъэфедэхэрэм ямызакъоу, ар зыщэхэрэми ящыIэныгъэ зэфэдэу зыщыкIуагъэ зэрэхъурэр ары ахэм кыгурымылорэр.

УФ-м и ФСКН Краснодар краимкIэ и Регион гъэIорышIапIэ АР-мкIэ и Къутамэ ипресс-къулыкъу

КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэр икъухэрэп

Джырэблагъэ Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ республикэм дошкольнэ гъэсэныгъэм фэгъэхыгъэ законхэр зэрэшагъэцакIэрэр ыулпэкIугъ. Ащ кыгъэхъазырыгъэ материалым кызырэщиIорэмкIэ, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм чIыпIэ щигъотынымкIэ сабый пэпчэ фитыныгъэ иIэнэу Урысые Федерацием и Конституции ия 43-рэ статья кышело.

УФ-м изаконэу гъэсэныгъэм фэгъэхыгъэм ыкIи Федеральнэ законэу чIыпIэ зыгъэIорышIэжыпIэхэм афэгъэхыгъэм ялбытыгъэу чIыпIэ зыгъэIорышIэжыпIэхэм яорганхэр сабый пэпчэ дошкольнэ гъэсэныгъэ ыпкIэ хэмылгъэу ыгъотынымкIэ фитыныгъэу иIэр ыгъэцIэжIэнэу щыт. Ау уплэкIунхэм кызырэгъэлъэгъуагъэмкIэ, а законыр икъу фэдизэу гъэцIагъэ хъурэп. АдыгеимкIэ анахъ Iофыгъо инэу къанэрэр кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэр зэримыкIухэрэр ары.

Я 90-рэ илъэсхэм, сабыйхэр нахъ макIэу къэхъухэ зэхъум, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэр ащэжыгъэх е атыжыгъэх, сьдэу шытми, ахэм япчъагъэ лъэшэу кышыкIагъ. Непэрэ мафэкIэ тышыI, неущ къэхъуштым нэмыкIхэр ерэгупшысэх. Ау сьд фэдэ охътэ дэй къэхъугъэми, тиреспубликэ еджапIэ щызэфашIыгъэп, ар шыкурышху. Джы Прокуратурэм кытырэм зыфэдгъэзэжыын.

Ащ кызырэщиIорэмкIэ, республикэм кIэлэцIыкIу IыгъыпIи 123-рэ ит. Гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ Министертвэм кызырэтитырэмкIэ, а пчъагъэр 134-рэ мэхъу. Ахэм сабый мин 15 ащалыгъ. Ау кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ

пчъагъэр чIыпIэ зыщыкIэгъэ сабыйхэм афикъурэп. Республикэм джыри кIэлэцIыкIу мини 10 фэдиз чэзыум щыхэт.

Прокуратурэм кытырэ пчъагъэхэмрэ министрствэм ипчъагъэхэмрэ тIэкIу зэрэзэтемыфэхэрэм кыыхэкIэу, ятIонэрэм иехэр скобкэмэ адэтхэу къэттыштых. Чэзыум бэрэ хэтхэм япчъагъэ мыщ фэд: МыекъяупэкIэ — 6055-рэ, Шэуджэн районымкIэ — 97 (126), Теуцожэ районымкIэ — 230-рэ, АдыгэкъалэкIэ — 385-рэ (320), Красногвардейскэ районымкIэ — 704-рэ (753), Тэхъутэмыкье районымкIэ — 1434-рэ (1345), Кошхъэблэ районымкIэ — 139-рэ (141), Мыекъяупэ районымкIэ — 1381-рэ, Джэдждэ районымкIэ — 465-рэ (474).

Пчъагъэхэм кызырэгъэлъагъорэмкIэ, Iофыр анахъ зыщыдэир къалэу Мыекъяупэ.

Непэ Мыекъяупэ сабыеу дэсыр 11153-рэ мэхъу. Къалэм муниципальнэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ 32-рэ иI, мыкъэралыгъо кIэлэцIыкIу IыгъыпIэу зы дэт. Чэзыум хэтыр сабый 6055-рэ мэхъу.

АР-м икъэралыгъо ыкIи ичIыпIэ зыгъэIорышIэжыпIэ органхэм Iофтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр зэрахъэхэми, Iофыгъор мы охътэ благъэм зэшIохыгъуай.

КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм япчъагъэ зэримыкIурэм кыыхэкIэу группэхэм ащалыгъын фаем ишапхъэхэр аукохэу бэрэ кыыхэкIы. Ащ фэдэу Хъатикъуае дэт кIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 3-р сабый 48-мэ ателытагъ нахъ мышIэми, ащ 82-рэ шаIыгъ.

Прокуратурэм итхыгъэ зызыщыгъэгъэгъозэ нэуж гушIэгъэу тшIыгъэ АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ испециалистэу Вэрэкъо Хъурет. Ащ кызырIуагъэмкIэ, Iофыгъом изэшIохынкIэ амалэу шыIэр зэкIэ агъэфедэ ыкIи мы илъэсым Мыекъяупэ икIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм япчъагъэ кыыхэхъошт. Ащ фэдэу зэгорэм кIэлэцIыкIу IыгъыпIагъэу, етIанэ медицинэ академиер зычIэгъыгъэ унэр сабый IыгъыпIэм тырагъэпсыхъажы, ащ нэбгырэ 210-рэ чIэфэшт. КIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 11-р кышызыIуахышт ублэлэп еджапIэу N 30-у шытыгъэм. Ащи сабый 210-рэ ыштэн ылэкIышты. КIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 16-у кызыIуахыштыр урамэу Ку-жорскэм тетышт. Ащ сабый 240-рэ чIэфэшт. Мы мафэхэм ащ ыкIоцI псэолъэшIын IофшIэнхэр щэкIох.

КIэу ашIырэхэм е агъэцIэжыыхэрэм анэмыкIэу, непэ Iоф зышIэрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм Iахътедзэу группэхэр къащызыIуахыштых. ГушIыIэм пае, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 34-м группэ шагъэпсынышгъ, сабый 25-рэ ащ аштэшт. КIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 4-ми ащ фэдэ группэ кышызыIуахышт.

Вэрэкъо Хъурет кызырIуагъэмкIэ, гъэрэкIо мы Iофыгъом изэшIохын пае къэкIогъэ субсидиеу миллиони 2-рэ мин 700-рэ хъурэр къалэм фатIупшыгъ. Мыгъэ ащ нахъыбэ къалукIэнэу мэгу-гъэх.

СИХЪУ Гошнагъу.

Адыгэ кьуаеи хэгъэгур зэлъештэ

Хьорэл Хьамедэ кьызыхьугъэ кьуаджэу Хьакурынэ-хьаблэ имызакъоу, зыщыпсэурэ Шэу-джэн районми дэгъоу шызэлъашлэ. Іэнэтлэ зэфэшъ-хьафхэу зылуыгъэхэм ащыщэу зэлъашлэ-ным анахьэу кьэкӀуапӀэ фэхьугъэр лӀэшлэгъу плӀанэм

кыкӀоцӀ Шэуджэн щэ заводым идиректорэу зэрэлъагъэр ары. А лъэхъань ары адыгэ кьуаер промышленнэ лъапсэм тетэу заводым кышыдэгъэкӀыгъэным фэгъэхьыгъэ ІофшӀэ-ным ежыыр кӀэщакӀо зыщыфэхьугъагъэр. ИлӀэс заулэ зытешлэ нэуж кыгъэзэжыгъэу тзыыхэт лъэхъаным ар ЗАО-у «Щэ заводэу «Шовгеновский» зыфило-рэм игенеральнэ директор игуадзэу Іоф ешлэ.

Адыгэ кьуаер промышленнэ лъапсэм тетэу жьугъэу кыдэгъэкӀыгъэным гьогоу кы-кӀугъэр игъэкӀотыгъэу кьелуатэ Хьорэл Хьамедэ.

Щэм хашӀыкӀырэ гьомылӀпхэ пстӀэхэм ижыкӀэ кыше-гъэжыагъэу адыгэ лъӀпкьым анахь кьахигъэщырэр кьуаер ары. Сыд фэдэ лъэхъани адыгэ-хэм ягушӀуагъуи, ягукъауи кьуаер игъэкӀотыгъэу кьащыз-фагъэфедэ. Кьуаер лъӀпкьым анахьэу зэригъэфедзэ кы-рыкӀуагъэр ихыгъакӀэу ыкӀи гъэгъугъэу ашхыныр ары. Ар зэрагъэфедэшт уахьтэм икӀы-хьагъэ елбытыгъагъ онджэ-кьым кӀэшлэгъэ чыи фыгъэм телъэу зэрагъэгъурэ уахьтэм. Ар охьтабэрэ агъэгъун алъэ-кӀыштыгъ илӀэс заулэрэ ша-гъэлыным кьекӀоу. ЛъӀпкьым унэгъо кӀоцӀым адыгэ кьуаер зэрэишӀэгъэфедэщыгъэм дакӀоу зекӀо е шакӀо кӀорэм ар гьогоу гьомылэу зыдишӀтэщыгъ.

КызытынэкӀыгъэ лӀэшлэ-гъум ия 70 — 80-рэ илӀэсхэм лъӀпкьым ианахь гьомылӀпхэ шъхьалэхэм ащыщ кьуаеи игъэхъазырын зэхьокӀыгъэ хьугъэ. Унагъохэм ащыщхэм зрашырахьырым дакӀоу про-мышленнэ лъапсэ илӀэу цыф-хэм жьугъэу агъэфедэрэ гьомылапхэ адыгэ кьуаер хьугъэ. А ІофшӀӀӀлӀшӀум техьэ-гъэным кӀэщакӀо ыкӀи зэхэ-щакӀо фэхьугъагъэр Адыгэ щэ комбинатым идиректорыгъэу Хьшх Мэдин ары. Апдэдэ про-мышленнэ лъапсэм тетэу ады-гэ кьуаер 1971-рэ илӀэсым кызы-щагъэхъазырыгъагъэр ти Шэу-

джэн щэ завод ары.

Ащ лъапсэ фэхьугъагъэ ижыкӀэ кыше-гъэжыагъэу тилъӀпкь зэры-гъозэщыгъэ технологиер.

1974-рэ илӀэсым тищэ завод адыгэ кьое гъугъэм икыдэ-кӀын ищыкӀэгъэ техническэ до-кументхэр щыдгъэхъазыры-гъагъэх ыкӀи а илӀэсым кьое гъугъэ тонни 5-м нэс чэщ-зы-мафэм кьэзышӀын зылъэкӀышт цех кышызӀлутхыгъагъ.

ЗекӀэ Советскэ Союз хэгъэ-гушхом адыгэ кьуаер шызэ-лъашӀэ хьунымкӀэ зишӀуагъэ кьэкӀогъэ Іофыгъо горэ бэрэ сыгу кьэкӀыжы. УлӀэп Іуа-шъхьэу цӀэрыӀо хьугъэр зэлъа-шӀэрэ профессор-археологъэ А. М. Лесковым заригъэтыгъэ уахьтэм ащ кыщагъотыгъэхэу мэхъаншхо зиӀэу алъытагъэхэр гупчэ телевидениемкӀэ кьагъэ-лъэгъонхэу «Клуб кинопуте-шественников» зыфилоштыгъэ кьэтыныр зыгъэхъазырхэрэр кьэкӀогъагъэх. Мэкъэгъэу пап-кӀэу адыгэ кьуаер кызыэрэт-шырэр, ар зыфэдэр тырызгъэ-хы сшӀоигъоу сыгу кыхьа-гъэти, А. М. Лесковым зылуз-гъакӀи сигухэлъ зыщысэгъэ-гъуазэм, адэгущыи телевиде-нием иІофышӀӀхэр тизавод кыгъэкӀуагъэх. Ахэм гурыӀо-гъошӀоу кьафэсӀотагъ адыгэ кьуаер зыфэдэр, ащ хьишгъэу пылбыр, диетическэ гьомылап-хьэу зэрэщытыр. Тырахыгъэу

кьагъэлъэгъуагъэм КПСС-м и ЦК гьомылӀпхэшӀ промышленностымкӀэ иотдел ипащэ ылъэгъугъэти, партием ихэку

джащ фэдэу кытпэгъунэгъу ІэкӀыб хэгъэгухэм адыгэ кьуаер кьащашӀы хьуным. Ащ дакӀоу республикэм ыкӀи хэгъэгум зекӀэ ащызэхашӀхэрэ зэнэкъо-кьухэм тахэлажэу ыкӀи апэрэ чыпӀӀхэр ащытыубытхэу ед-гъэжыагъ. А лъэхъаным адыгэ кьуаеи уасэу ратыштыгъэм ишыхьатэу тиминистрэ тизавод кырытыгъагъ чешскэ автореф-рижераторэу «Алка» зыфилоэр ыкӀи тагъэнэфэгъагъ 1980-рэ илӀэсым кьалэу Москва щы-кӀогъэ гъэмэфэ олимпийскэ джэгунхэм адыгэ кьуаер езышӀэ-лӀэштхэм тащыщэу. Кьуаер зэрылбышт корбкэ дахэхэр Финляндием кышӀыдгъэшыхи, адыгэ кьое дэгъу дэдэ олим-пиадэм хэлъжэхэрэ спортсмен-хэмрэ хьакӀэхэмрэ алӀкӀэдгъа-хьэщыгъ.

Адыгэ лъӀпкьым игъомылэ-пхэ дэгъухэм ахэхэрэ кьуаер бэмэ зэлъашӀэным лъапсэ фэ-хьугъэр ащ шӀогъабэу хэлъыр ары. ИкӀыгъэ лӀэшлэгъум ия

идэгъугъэкӀэ апэ ригъэуцо-гъагъ. КызыэралытэрэмкӀэ, адыгэ кьое грамми 100-р ки-локалорие 240-рэ мэхьу.

Адыгэ кьуаеи ыкӀи нэмыкӀ кьое лъӀпкьхэм якъэшӀын гъэхъагъэ хэлъэу шылыагъэ-кӀуатэ ЗАО-у «Щэ заводэу «Шовгеновский» зыфилоэр. Урысые ФедерациемкӀэ адыгэ кьуаер промышленнэ лъапсэм тетэу апэрэ чыпӀэу кышӀашӀы зэрэхьугъэр кьэзыушыхьатырэ свидетелствэ зилэ закьор ти-завод. Ащ игенеральнэ дирек-торэу А. М. Мэрэтыкьор изэ-хэщакӀоу илӀэс кьэс вакуум упакӀкэ илӀэу адыгэ кьуаеи заводым кышыдагъэкӀырэм ипчъагъэ хагъахьо, ар зылъа-гъэлэсырэри нахьыбэ мэхьу. ИлӀэсыбэ хьугъэу кьуаер алӀ-кӀагъахь Москва, Санкт-Пе-тербург, Урысыем иевропей-скэ лъэныкӀо, Урал, фэшъхьаф чыпӀабэхэми. ЗэлъашӀӀхэрэ сатыушӀыпӀэ инхэу «Ашан», «Дикси», «Перекресток», «Лен-та», «Карусель» зыфилохэрэм афэдэхэм зэхьыныгъэ дэгъу за-водым адыриІ. Программэу «Урысыем ианахь товар дэ-гъуи 100» зыфилоэрэм хэхьэрэ чыпӀэ ыкӀи федеральнэ зэнэ-кьокъухэу илӀэс кьэс зэхашӀ-хэрэм тизавод ахэлажэ, шӀу-хьафтын лъӀӀӀхэри кьащы-фашӀы. УФ-м мэкъу-мэщым-кӀэ и Министерствэ номина-циеу «Щэм хэшӀыкӀыгъэ гьомылӀпхэ анахь дэгъу» зыфи-лоэрэмкӀэ тизавод дышгъэ ме-даль кьыфагъэшъошагъ. Я XIX-рэ Дунэ выставкэу «Прод-экспо 2012г.» зыфилоу Москва мы илӀэсым имэзэе и 12-м шылагъэм тизавод кышӀашӀы-гъэ адыгэ кьуаеи брынзэм-рэ апэрэ степень зилэ Диплом-рэ дышгъэ медальрэ кьащы-ратыгъ.

Адыгеим шэн шӀагъо шафэ-хьугъэ илӀэс кьэс фестивалъ-конкурсэу «Адыгэ кьуаи» зы-филоэр республикэм шызэ-хэшгъэныр. Ащ дакӀоу кьое зэфэшъхьафхэм ябэдзэри зэ-хашӀ.

**Зыгъэхъазырыгъэр
ЛӀӀХЪУСЭЖЪ
Хьаджэрэтыбый.**

комитет иапэрэ секретарэу Бэр-эдж Нухэ телеграммэ кы-фагъэхьыгъ адыгэ кьое зэ-фэшъхьафхэу кьэтшӀыхэрэр КПСС-м и ЦК сцӀэнхэшъ, сы-кӀонэу итхагъэу. Афэсцагъэ-хэм яплъыхи, кьафэсӀотагъэ-хэм кьядэлухи КПСС-м и ЦК унашӀо ышӀыгъ СССР-м зекӀэ иреспубликэхэм адыгэ кьуаер кьащагъэхъазырын фаеу кы-дзылбытэрэр. Тиминистер-ствэ иунашӀокӀэ тизавод адыгэ кьуаеи икъэшӀынкӀэ ІофшӀэ-кӀэшӀоу шыӀэр зэгъэшӀэгъэным игупчэу ыгъэнэфэгъ, ащ кы-хэкӀэу заводыр икӀэрыкӀэу гъэ-псыжыгъэнымкӀэ ыкӀи обору-дованиякӀэ чӀэгъэуцогъэным-кӀэ ІэпыӀэгъу кытфэхьугъэх. Хэгъэгум ичыпӀабэхэм кьа-рыкӀыхэрэ технологхэр адыгэ кьуаеи икыдэгъэкӀын фэд-гъасэхэу едгъэжыагъ. Джар-егъэжапӀэ фэхьугъ Урысыем зекӀэ икрайхэмрэ ихэкухэмрэ,

80-рэ илӀэсхэм журналэу «Щэ промышленносты» зыфилоэрэм зекӀэ хэгъэгум кьышӀашӀырэ кьое шъэбэ лъӀпкьхэм тикъуае

СЯНЭШЫМ

**Сэ къяуджэу Аскъэлае
сыщэпсэу. Бэрэтархэм сашыщ.
Пчыхьалыкьое Дыхъухэм сыряпхъу. СисэнэхьаткIэ
сыкIэлэегъадж. Сигъэпсэфыгъо уахътэ къэсыгъэу
бысымгуащэу непэ унэм сис.**

**Мы илъэсым, жьоныгъоклэ мазэм, псаугэмэ,
сянэшэу Пэрэныкъо Мурат ыныбжь илъэсишъэ
хьуштыгъэ. Ары сэри сыкышъуфэтхэн фаеу
зыклэхьугъэр. Гукъэкыжьэу силэр бэ. Ахэр
цыфхэм адэзгошымэ сшлоигъу.**

Ятлонэрэ дунэ зэошхор кызыежэм,
сянэшхэр нэбгырищ хьухэу апэ фронтым
лүхьагьэхэм ащыщыгьэх.

Анахыкыжыр Мыхутар. Ащ кӀэлэ-бынышхо илагъ. Ишгъхэгъусэу Хьаджэ-кыызрэ ежыррэ сабыих зэдапӀуштыгъэ. Мыхутарэ военкоматыр апэ кызеджэм, сабыибэ иӀэу аӀуи, илгъэс горэм адэлэ-жыэнэу кырагъэгъэгъэзжыкыгагъ. Ащ хы-лгъэзэщэ машинэу «попуторка» зыфалорэм лэжыкыгъэр рызрищиштыгъэ.

Мыхьутарэ усаклоу Пэрэныкьо Розэ
ятагь. «Сят» зыфилорэ поэмэм Розэ щет-
хы:

«ПклантIэр анатIэ кыыхихэу
Мэицыр тятэхэм алэжсы,
Полуторкэ цыкIур цызечъэу
Мо губгъо дэдэм итыгъ.
А зы машинэр жьогъохэчъэу
Тикъоджэ лэжыакIомэ ялагъ».

Пый мэхъаджэу тыхэгъэгу кытеб-
нагъэм мамырныгъэ щыЛэкэ-псэукЛэу
тищыфхэм ялагъэр зэхигэтэкъуагъ, зэо
мэшлошхор кыгтишылагъ. Розэ ипэм
мэ шетхы:

«Смоленскэ заом сятэ хэтыгь,
Тидзэхэм цэхэр афищэцтыгь.
КъаЮжы ныбджэгьумэ сятэ блэ-
нагьэу.

Пый техакIомэ ащымыцтагъэу,
ЩэкIэ ушэгъэ машинэ цIыкIур
Тхьапшырэ пылмэ аIэкIэкIыгъ.
Гунытэу, лъэшэу, лIы лъэхъчэ цIы-
кIур

*Тхьапшырэ пыхэр зэхуцІагъ?
МаиІом нэхьани, кьыхэкІыжьыни,
Шьыпкъэр зэхуишІэмэ зэмыблэжьы-
ни.*

Ныбдэжэгүмэ кьаЮжы сятэ чэ-
фыгьэу,
ГукЮд имыЮу, игүгьэ иныгьэу».

Инасып кыяхыгып Мыхытарэ псаоу кыгыээжынуу. Фашист техаЮхэм язозэ, лЫблэнагыэ зэрихэээ заом щыфэ-хыгь.

Мыхьугарэ кыкълэтыкълэштыгэр Мурат. Мурат ныбжьыкълэ дэдэу фронтым лухьэгыгъ. Аперэмкълэ Воронежскэ фронтым батареим командир игуадзэу, нэужым Украинскэ фронтым идивизионнэ резервхэм якомандирэу щытыгъ. Зоошхом имашло кызыжжэм апдэдэ фронтым лухьэгыгъ советскэ поэтмэ Пэрэныкьо Мурат ахэтыгъ. Сянэшым лыхьужьныгъэ ин хэлъэу и Родинэ кылухьумагъ, псэе-мыблэжжэу пным езуагъ, ар зыхикьутагъ, теколнэгъ кыдыкыгъ, зоошхом имашло ащ ынэгъ клэклэгъ.

Ащ ишыхьыхатх правительственнэ тын
льаплзу илагьэхэр. Ахэр: Отечественнэ
заом иордензу ятлонэрэ степень зылэр, ордензу
«Красная Звезда», медальху «За
взятие Будапешта», «За победу над Гер-
манией», ахэм анэмыклзу шухьафтынищ
Верховнэ Главнокомандующым кыфигь-
гышюагэхэ лйгышхо зэрихьэзз Румь-
нием, Венгрием ыкли Австрием ашы-
клоггэ заохэм зэрахэжыаггэм пае.

Я 857-рэ артиллерийскэ полкым икомандируэ подполковникэу Соколовым мэкьюгум и 14-м, 1945-рэ ильэсым кыпхыгъэ наградной тхьапэм мырзуштэу

итхгаг: «Югославиём ит районзу Святая Елена зыфалорэм дэжэ капитанэу Пэрэныкыо Мурат ибатарей пыим ипулеметчикхэм машо аришыллэгъагъ. Пыим батареир зыдэщыгыр ыгъэунэфыгъ ыкйи самоходнэ орудиехэмэра танкхэмэра кыыз-гыгъэфедэхэз контратакэм къежрагъ, аузи кыдэхьугъэп, игухэлъхэр ІэкІэзыгъ. Капитанэу Пэрэныкыо Мурат зипэщэгъэ батареим артиллерием имашо пыим фызІуихыгъ, еж ышъхьэкІэ капитаныр лыгъэшхо хэлъэу ы Іашэм кІэлырычымэ, адрэ Іашэм дэжэ чъэзэ, пыим иконтратакэ пэуцужьын ылтэкІыгъ. Капитанэу Пэрэныкыом блэнэгъэшхоу кы-хэфагъэм ишуагъэкІэ пыим итанкитІу, исамоходнэ орудие, ипротивотанковэ орудиеу тІу, ипулеметиплІ алоу зэхакъутэн алтэкІыгъ.

Австрием ит районзу Маузер зыфа-
Юрэм дэжэ пиир джыри кышшежагь
контратакам. Капитану Пэрныксом
идэкколхэм унэшю зэфэшхьафхэр
аритмэ, ежэ апэ итэу батареир ыпэклэ
лыгыгэкьуагэзэ, пиир зэхигьэгтэкьуагь, аш
даклоу зэхакьутагь пным итанковэ пуле-
метэу тлу, ручной пулеметэу шчы, танкитлу,
бронетранспортерэу тлу ыклп пным ипе-
хотнэ ротиш зэбгырафыгь».

Сянэшмэ анахыкыкызу фронтым Іу-хыгъагъэр Андзаур арыгъэ. Мыщ Ростов дэтыгъэ прокурор школыр кыуыхыгъакызу исэнэхыаткы ІофшІэныр ригъгъэу кыодыгъэ заор кыыжэжым, аумыщы кыбгъэззжынын инасып кыыхыгъэп, лейтенантзу кыулыкытур ыхыгъэ заом шыфхыгъ. Андзаур ныбжыкыкы дэдзу Ростов дэт прокурор школыр кызысеухым тырахыгъэгъэ карты ары кыытфэнэжыгъэр.

Заом имашло аухыгъ, лыпсыкIэ те-
кIоныгъэр кыдахыгъ. Мурат псаоу зэ-
ошхом имэшло лыгъэ кыыхэкIыжыгъ.

Мурат, Шьхяплэкъю Хьиси ячылэ гупсуу Пчыхьалыкьуае кэккьожыгъагъэх. Сянэ кьылотэжыщтыгъэ: «Мурат кэккьожыгъэш, тигушлотышху, алрэ сянэ кьылыфгытлур (Мыхьутарэрэ Андзауырэ) эхкьодагъэхми, сыдым уфит, заом имашо лыгъэшхоа. Мурат псаоу кэккьожыгъэмэ шыкур ари».

Ау еж Муратэу къекложыгээр лэ-
шэу чэфынч, «псаоу сыкэнагэш»,
ылоу зи чэфыгы ынгу клэплаггорэп.
Сянэ ренэу еушыи: «Мурат, зам клорэр
зеклэ псаоу къекложы пшлошл? О
укэекложыгэш, шыкур!».

— Сэрэп кыкложьынэу шытыгээр, мы
кэлэцдыкуихымэ ят ары нахь, — ыло-
цтыгээ Мурат.

Джауштгэу агэрэ тхьамэфэ псаум ыштыхэ еуфэхыгтэу, зэ садым дахьэм кыбкыхуь, зэ унэ кыбымклэ реклолэу Мурат зыдэкложыштыр ымышлэу хэтыг. Бэ ащ ыштыхэ кыкхэшттыгтэр. Ежыри янэрэ ятэрэ ялэшлугтэ джыри икьоу зехимышлагтэу, пэсэ дэлэу дунаим ехыжыгтагтэх. Мурат янэ зеухым ежэ илгэсих нылэп ыныбжыгтэр, ышнахыклэу Андзаур илгэсиц ыныбжыгтэ.

Мурат иусэу «Тян» зыфилорэр гур
ыгъэузэу мышц фэдэ сатырхэмкIэ кыре-
гъажьэ:

«Тянэ илэшугээр
Сыдым сэ фэсшэн,
Тятэ илээнлагээр
Хэтым кысион...
Тэр-тэр закту
Ибэуи тыкъан
Гяблэм тырикту
Шылакэм тыхан».

Сянэшым иусэхэр Розэрэ сэрыэрэ (зыфаслорэр Пэрэныкьо Роз, Мурат ышнахыжкэу Мыхьутарэ ыпкху) тызэнкэ кэуэ зэдгашлэщытыгъэх. Сэ бэклаэ сэшлэ сэлэми, Розэ нахыбхэ ышлэу кычлэккыщытыгъэ. Зэоуж лъэханым, сянэшыр кы-зэкложым, тшымыгъупшэжкэу тыгу (тыщылк'угъ нахь мышлэми) к'ынэжыбкыгъагъэр к'элэлэщылк'уху хыаблэм дэсыгъэхэри тызгугъуигузоухи, шьо зэфъшыхафхэу, жьогъо цыклум фэдэхэри, пллэнэбзхэри, шэнэбзхэри ахэлэу конфет лэшлэу лэбжыбышхо зырыс кыызэрэтфигоршыгъагъэр ари. Ащ фэдэу лэшлэу конфет ныбжыи тлүфэгъагъэл.

Мурад тхэныр жьэу ригьэжьэбгъагь.
Поэмэу «НэКІмазэр» зетхым ильэс 17
нахь ыныбжыкыгъэп. Мыр аптэдэдэ ытхыгъэ
усэу шыт.

Тыгээсудентым Шыхьэлэхьо Абу Мурат итворчествэкӀ лекције кыгпфеджээз кыгпилоштыгъ: «Поэмэу «НәкӀмазм» фӀшхьаф поэтым ымыгтыгъэми, ащ ыуж кыкӀэлъыклогъэ произведениябӀр тымышлӀштыгъэхэми, а поэмэм адыгӀэ литературэм чӀыплӀэ гъэнэфагъэ шыри-ныгъи».

Сянэ кыызэриотэжыыштыгэмклэ, Мурат Iуш дэдаг. Къурланым кьеджэнымклэ зэклэм атеклогагъуэу кылоштыгъэ. Поэмэу «Нэкмазэр» диныр зылыгъхэр зафэу зэрэмшэуштыгъэхэр ары кыызтегуцылэрэр, ау ащ пае еж поэтым Тхьэр ышлош мыхъоу шытыгъэп. Уфитыгъа а лъэхъаным Тхьэм уригъусэу зыгорэ птхыгъы. Еж поэтым ятэххэри эфэндыгъэ. Ятэшэу Ибрахымэ лажыи-хыакыи имылу зэрэфэндым пае дащи, Архангельскэ ащи, ныбжи кыгъэзэжыгъэп. НКВД-м илофышлэхэр шынэгъо дэдагъэх, лажэ зымылэ цыфыбэ бзэгъу ахызы дарагъэ-щыштыгъэ, арагъэукуфыгъэри бэдэд.

Мурат цыф рэхьатэу, гуклэгъушхо хэлъэу шытыгъ. Акъылышуагъ, ихалэлъыгъ гъунэнчъагъ. Ышнахъыжъэу заом хэклодагъэм икълэлъбын Мурат шлушлагъэу фырилэр къэплотэн плъэкълэнэп. Ренэу ыналэ къатетыгъ, еджэн зылъэкълыштыр ригъэджагъ. Егъэлыгъэу шымытэу Мурат нэхъошхо зыхэлэ цыфыгъ. Таджэ бэрэ къаклоштыгъ. Ар кызыклоклэ тигушлогъошхуагъ. Ашыгъум тиунэ нэхъоир изы хуштыгъ. Бэрэ иныбджэгъухэри игъэу къаклоштыгъ, ашыгъум сянэ тхвачэтыщыпс Iшлу ышлыштыгъ.

натрыф плэстэ фыжыбызм лыгъэжыагъэр
игъусэу ыхъаклэщтыгъэх. Тищагу укы-
зэрэдэклэу шыф гъэхъун хъоо-пшаум
ухъэщтыгъэ, ащ былым паштэхэри,
тыхачэтхэри, чэтхэри бэу шахуштыгъэх.
Сянэ цыфышлэу, пшэрыханым фэлээ
дэдэу шыгыгъ. Лыр дэгъу дэдэу ыгъажъ-
щтыгъэ, машлор лъэшэу кырымыгъалэу,
сшлэрэп пхэ машлор, зэрэтыригъафэ-
[щтыгъэри, газ шылагъэп нылэ. Сянэ чэ-
щырэ чыешщыгъэп, тэри клэлэбынышху
тырилагъ: зшишщырэ зшыпхууиплэу
тыхуштыгъэ. Къэсэшэжы, пчэдэжырэ
тыкызыушчыжыкълэ, плэм тыкызэрэ-
уохэу, Хысэрэ сэрырэ танахыклагъ,
чэтэн цокъэшшыгъэклэ дэхэ цыкълхэр
тапашхъэ исхэу, тыгушлээ тиуцоти,
къэтчыхъэу тежэщтыгъэ.

Сянэ Къурланым мэккамэр кIэтэу къеджэ зыхъукIэ уемыдIун плъэкIыштыгъэп. АдыгабзкIэ тхэнэу ышIэщтыгъэп, ау арапыбзэм рытхэщтыгъэ ыкIи реджэщтыгъэ. Сянэ къыIотэжъыштыгъ:

— Зэгорэм Иофтабгэр кьяклуи, «зэлу-клэшхо шылэш, пшукъэмыкыо хуштэг» алуи таугъоигъагъ. Сэ пшэзшэжъыы цыклуитлур кушэм кыхаспэхэи сыклуагъ. Зэтэхухагъэхэу шытыгъэх. Лениным фэгъэхыгыгъэ поэмэм клэлэгъаджэр кыпфеджагъ. Сэ сабийм сыгу кыфэгъути, «сыжыгуэкложэ, сикущыитлу зэготэу кызэгънагъ» слугъэ.

«КъэпӀотагъэр къэзыӀожьырэр дгъэкӀо-
жьишт», аӀуагъ. «Ары нэмыӀэмэ, сэ
къэсӀожьишт» сӀуагъэ.

Къыригъажъэти, Лениным ехьыллагъэу къырауагъэр зэкӀэ къыложьыщтыгъэ:

«Ленинүр кызырэхъоу
Еджэньегъм физгэпси
И Россиеу игуклаем
Иамал физэхилгъхь,
Советскэ властыр
Хабзүү шыгэмэ кьахихи...»

Анч кыкылэллэххэрэр сэ стыхгээн,
сыгу искубытагэу кэсшлэжырэр джащ
нэс нылэп, ау сянэ джащ пыдзагэу сы-
хэтрэ кьеджэн, кылон ылэккыштыгэ.

Стихотворениеу «Сыпшыку дэжэ» зы-
филоу сянэшыым ытхыгыагыэр зыфакло-
щыгыэр сян ары. Мыщ фэдэ гушыцэхэм-
клэ стихир кыырегжабэ: «Сэ сэмшэ угу
ихыкылыгэри зэкшэ, шыцлакэр псын-
клагоу о кышпфемыкы, Емыкы ладжи
пклэхэкыгы. Ау орклэ сигуклэгыу маклэмэ,
о кыысфэгэгыу. Тэ тызэлтыклоу бэрэ
кыхыэкыгытп. Унэгю кыымэмтмэ о
уапшыгыгы. Ным игуклэгыуи кыбдзго-
щыгытп, Седжэу сыджэгоу сэ сыхэтыгы...
Узэшэшыэгжыем, сигупсэу сыпшыку
клас, Уинасып жыуагыт тлэкүрэ жэгытп,
Тянэ ишулэтэгыу о кыпшыынэгэ!... Сэ
сыныбжэ имыкыоу сыгу учыныгытп...»

ЕХЫЛІӘГҖ ГУКЪӘКЫЖЬХӘР

Аскъэлай.

Аскъэлай.

ЩЫСЭТЕХЫПІЭХ

Республикэм ирайонхэм щэ къэзытырэ чэмхэр анахь къызщызэте-нагъэу ахэтыр Красногвардейскэр ары. Илъэс зэкълэпкълэхэм чэм пэпчъ щэу къыкълэхэрэм хагъахъозэ къырэкълэхэм ибылымахохэр. Ащ къыхэкълэу пстэумкълэу къахъыжырэ нахъыбэ мэхъу зэпыт.

Районым джырблагъэ ты-зыщэІэм къызэхэтхыгъэхэм ыкълэу къэтлэгъугъэхэм нафэ къытфашыгъэ тызыхэт илъэс-ми а лъэныкъомкълэу ягъэхъа-гъэхэм зэрахагъахъорэр. Рай-оным мэкъу-мэщымкълэу и Гъэ-ІорышланІэ пчъагъэу къыщы-талуагъэхэм ар къаушыхаты. Илъэсым пыкълэу уахътэм пстэумкълэу щэу районым къы-щахъыжыгъэр тонн мини 2-м хъазырэу лыкълэхъагъэ. Ар гъэ-рекълэу ащ фэдэ иуахътэ къыща-хъыжыгъагъэм тонн 200-м фэдиз хъазыркълэу нахъыб. Ащ фэзыщагъэхэр чэм телытэу апэрэ мээитфым къахъыжыгъэ щэ килограмм мини 2 фэдызыр ыгъэрэ илъэсым къахъыжы-гъагъэм килограмм 250-рэ фэ-дизкълэу зэрэнахъыбэр ары. Тыз-хэт уахътэм чэщ-зымафэм районым щалыгъэ чэмхэм пстэ-умкълэу щэу къахъыжыгъэр кило-грамм 13500-м кхъэхъу. Ар зы-зэхъыжыгъэ тонн 14-м фэдиз хъазыр мэхъу. Республикэм тызыхэт лъэхъаным зы мафэм щэу къыщахъыжыгъэр тонн 20-кълэу къызалытэкълэу, нафэ къэхъу Красногвардейскэ рай-оным ащкълэу игъэхъагъэ зыфэ-дэр.

Районым гъэхъагъэу иІэхэм яагъэрэ къэкълуаплэр СПК-у «Колхозу Лениным» ибылы-махохэм яІофшлагъэ. Илъэс зэкълэпкълэхэм Клыкълэу Долэт-бый зитхъамэгъэ хъызмэтшлэ-пІэм щэм икхъыжыгъынкълэу шысэшлэу кхъэгъэлагъэ. Мары мы илъэсым уахътэу пыкълэ-гъэм щыраІэ Іофшлагъэхэмкълэу а хъызмэтшлэпІэм ибылыма-хохэм уащытхъуныр къалэ-жыгъэ. ХъызмэтшлэпІэ пэры-тым мы илъэсым имээитф чэм телытэу щэу къыщахъыжы-гъэр килограмм 2500-м кхъ-хъугъэ, пстэумкълэу щэу чэмхэм къахъыжыгъэр тонн 1375-рэ хъугъэ, гъэрэкълэу ащ фэдэ уахъ-тэм къахъыжыгъагъэм ар тонни 175-кълэу нахъыб, ар зэкълэу районым къыщахъыжыгъэм ипроцент 70-м фэдиз хъазыр. Мы лъэхъаным къащырэ чэм 550-рэ хъызмэтшлэпІэм иІ. Ащ щыщ чэм пэпчъ телытагъэу чэщ-зымафэм щэу килограмм 18-м ехъу къахъыжыгъэ. ХъызмэтшлэпІэм ащ фэдэ

гъэхъэгъэшлэу ышлэхэрэм анахь зылахъышлэу хэлхэр апэ-рэ фермэм ибылымахохэр арых. Мы лъэхъаным ащ ша-Іыгъэ чэм 285-м чэщ-зымафэм чэм телытэу щэу килограмм 20-м лыкълэхъэу къыкълэхыш, мафэ кхъэс джарушгъэу зэхъ-хъозэ илъэсым пыкълэу уахъ-тэм фермэм пстэумкълэу щэу къыщахъыжыгъэр тонн 858-м кхъэхъугъэ.

Ащ фэдэ гъэхъагъэу зышлэрэ былымэхъо фермэу шэджэ-гъоужым тызытхъагъэр кълым-сым хъазыр. Къахъыжы инхъу тызчІэплагъэхэр нэкълых, къа-бзэх. Ячэмхэр зэкълэу гъэмэфэ Іушышхом дэтых.

Бащэ темышІэу люцернэ упклагъэр арызэу прицепитлур зыпышІэгъэ тракторыр фер-мэм къытехъэ. Ащ итхъэсэхэ механизатор кІалэхэм къызэ-ралорэмкълэу, пчэдыжыкым жъэу ыкълэу шэджэгъоужым люцернэ упклагъэр чэмхэм къафашэ.

КІалэхэм тадэгущыІэгъэ, ве-лосипедым тесэу фермэм къы-телытэгъэу бзылфыгъэр кхъэ-тэшІэжы. Ар Светлана Гулак, фермэм илъэсыбэ хъугъэу ипашэ. Тапэрэ илъэсхэм мы фермэм тытехъэу хъугъэш, ар тинэІуас. Арыш, тилэгъун еплужыныр ищыклагъэп.

Фермэм тет зыгъэлсэфыпІэ унэ мыинэу Светланэ тызэри-щагъэм тизэдэгущыІэгъу ще-тэгъажэ. Бзылфыгъэм таше-гъэгъуазэ Іофшлагъэу яІэхэм.

— 2011-рэ илъэсым тифер-мэ щытІыгъыгъэ чэм 250-м зы шхъэм телытагъэу щэу ки-лограмм 5800-м ехъу къы-кълэпхыгъэ, — еІо Светлана Гу-лак. — Мы илъэсым ащ еты-мыгъэхъумэ, къыщыкІэщтэп. Тызхэт лъэхъаным чэщ-зыма-фэм щэу килограмм 20-м лы-кълэхъэу чэм телытэу къы-

зэрэкІэтхырэм гугъаплэу къыте-ты илъэсым ыкълэу пчъагъэу мини 6-м хъазырэу текІолІэнэу. — Чэщ-зымафэм чэмхэр тхъапшырэ шъушыхъэр?

— ТІо тэшых, пчэдыжымы пчыхъэми чэмхэм ящын сы-хъатыр 5-м етэгъажэ. Элек-троаппаратхэмкълэу чэмхэр зэкълэу кхъэгъэхъы.

— Чэмыщ тхъапша ащ фэ-диз чэмыр зыщырэр?

— Чэмыщхэр нэбгыри 6, тфыр бзылфыгъэ, зыр хъулъ-фыгъэ. БылымІыгъхэр нэбгы-рищ мэхъух.

— Чэмыщхэм ащыщхъу хэтха анахъыбэ щэу къэзыхъы-жыхъэрэр?

— Чэмыщ дэгъу закІ тІэ-хэр. Ахэр ренэу зэнэкъокъух, анахъ пэрытхъу гъэрэкълэу чэм телытэу къыкълэхыгъэр щэу ки-лограмм мини 6-м кхъыгъэ-хъугъэхэм ащкълэу кхъесІон. Ахэр Галина Кулаковар — килограмм 6200-рэ, Александра Каприз-

наяр — килограмм 6100-рэ. Хъулъфыгъэ чэмыщэу тІлэр Александр Хархановар ары, ащ гъэрэкълэу зы чэмыр телы-тагъэу щэу къыкълэхыгъэр ки-лограмм 5900-м кхъехъугъэ. Ти-былымэхъо коллектив зэгурь-Іожэу, дэгъоу мэлэжэ.

Сыхъатыр 17-м ехъулэу чэ-мыщхэр фермэм къызыкълэхэ-кълэу, къахъыжыгъэ чэмхэр ара-гъэзыхъахъыжыгъэ, уц цІынэу къафашагъэр шхынлэхэм афыдалхъашт. ЕІланэ чэмхэм якхъэщын фежъэщтых.

— Чэм пчъагъэу шъуиІэм хэщогъахъуа?

— Ары, гъэрэкълэу тІагъэр шхъэ 250-рэ, джы тІыгъыр 285-рэ.

— ШкІэхэри фермэр ара зы-щышхъухъэрэр?

— КъахъыжитІу дэгъоу зэ-тедгъэпсыхъагъэхъу шкІэ 200-м ехъу ащытІыгъэ гъэрэкълэу ыкълэу мыгъэ къалфыгъэхъу.

ШкІэхэр зыщаІыгъэхэу къа-

къырым къыгуашІыхъэгъэ Іушым тещэ фермэм ипашэ. Ащ зэфэдэ закълэхъу шкІабэ дэт. Ахэм ахэт бзылфыгъэм сурэт къытетэхы. Ар илъэсыбэрэ чэ-мыщыгъэу, аужырэ илъэсхэм шкІэхэм яхъун зыфэзыгъэзэгъэ Елена Хархановар ары.

Светлана Гулак къызэри-Іорэмкълэу, гъэхъагъэу яІэхэм апэрэ къэкълуаплэу афэхъурэр яхъызмэтшлэпІэу итхъаматэу Клыкълэу Долэтбый ренэу ыналэу къызэратетыр, мафэ кхъэс къа-хъахъэзэ ящыкІэгъэ ІэпыІэгъур къызэралэкІыгъахъэрэр ары. Сид фэдэ уахътэ еоллагъэхэм, лъэгъунэу яІэр къафегъэцакълэу, ащ фэшІ лъэшэу фэразэх.

Аужырэ упчІэу етгыгъэм джэуап къыритыжыгъэ, былы-махохэм ялэжъапкълэу зынэсы-рэм фермэм ипашэ тыщегъэ-гуазэ. КъызэриІорэмкълэу, чэ-мыщ пэрытэу яІэхэм мэээ гу-рыт лэжъапкълэу къатефэрэр сомэ мин 30-м къыщыкІэрэп. БылымІыгъхэри шкІэхэм афэ-гъэзагъэхэри егъэразэх лэжъап-кълэу къалукІэрэм.

Джащ фэдэх ягъэхъагъэхэр Светлана Гулак зипэшэ фер-мэм ибылымэхъоу шлагъохэм. Ахэр зэкълэу шысэтехыпІэх.

ЛІАХЪУСЭЖЪ
Хъаджэсэртбый.

Сурэтым итыр: **шкІахъоу**
Елена Хархановар.

Илъэсишъэ гъогу къыкІугъ

Теуцожь районымкълэу Очэпшые иве-теранхэм ясовет итхъаматэу Делэкъо Рэщыдэ къызэриІуагъэмкълэу, аныбжыкълэу илъэс 90-м кхъэхъугъэхъу нэбгыриплІ яІ. Ахэр зэкълэу кын зылэгъугъэ бзыл-фыгъэх — Нэхэе Тыжыны, Гышщ Щы-лэхъан, Къэзэнч Хъалимэт, Нэхэе Хъа-джрэтхъан.

Анахъыжыр Къэзэнч Хъалимэт. Тызхэт илъэсым ижъоныгъокълэу мазэ и 20-м ащ ыныбжы илъэсишъэ зэрэхъугъэр район администрацием ипашэу Хъа-чамыкълэу Азэмат харигъэгъэунэфы-кыгъэ. Ар юбилярым район гъэзе-тымкълэу зэрэфэгущІагъэр римыгъэкъоу, Къэзэнч Хъалимэт дэжы ыгъэкІуагъэх районым иветеранхэм ясовет итхъама-тэу НэмытІэкълэу Юрэрэ район админи-страцием зэхэщэн Іофхэмкълэу иотдел ипашэу Пэнэшбу Аслъанэр.

Къэзэнч Хъалимэт лІэшІэгъу гъогоу къыкІугъэм фэгъэхыгъэ мэфэкІ зэхъ-хъу ыкхъош-Іахъылхэр, илфыгъэхэр, ахэм къахъыжыгъахъыгъэхэр къызэ-кІолагъэхэр пэублэу псалъэкІэу къызэ-Іуихыгъэ Очэпшые чІыплэу коим ивете-ранхэм ясовет итхъаматэу Делэкъо Рэщыдэ. Ащ къызэриІуагъэмкълэу, Къэ-зэнч Хъалимэт щыІэныгъэм игъогу шлагъоу къыкІугъэ, ыщэчыгъэри пэкІэ-кыгъэри гъунэнч. ИныбжыкІэгъум граждан заом, 1933-рэ илъэсым гъэб-лэшхоу щылагъэм къыздахыгъэу кы-ныгъохэр зэпчыгъэх.

Нэмыщ техакІохэм къыташІылІэ-гъэгъэу лыгъэгъэ заом ишхъэгъусэу Муратэ ащи, къыгъэгъэжыгъэп. Зым нахъи адрэр нахъ цыкІоу сабыищыр дэплъыеу ныбжыкІэу дэдэу шъузабэу къызэнэми ыгу ыгъэкІодыгъэп, пытагъэ

къызхыгъафэгъэ, икІалэхэр ымыгъэ-нэгІупшІэхъу хыщыжыгъэхэм фэшІ зэри-мыпсыжыгъэу ІофшІэн щыІэп, зыфа-гъазэрэр щытхъу хэлъэу ыгъэцакІэзэу къыхыгъэ.

ТекІоныгъэм икхъыдхын гъэпсынкІэ-гъэным, фронтым щыІэхэр, икІалэхэр ашхын, ащыгъын щымыгъэкІэгъэхэм, нэмыщ техакІохэр тыхъу зырафыжыгъэхэм ахэм зэщагъэкъогъэу мэкъумэщ хъыз-мэтыр зыпкэ игъэуцожыгъэхэм афэшІ зышхъасыжыгъэхэп. Непи нычэпи илагъэп, къоджэдэхэм ашІэрэр ади-шлагъэ, пэрытхэм ащыщызэу къыхыгъэ. Чэмхэр кІэшлагъэу жохэрэм, чылап-хэр тамэкІэу Краснодар къызыхыш-тыгъэхэм, натрыфымрэ тыгъэгъазэм-рэ шІуанэкІэу зыпкІэхэрэм, коцыр бга-нэу зышІыхэрэм, ахэр молотилэкмкълэу къэзыІожыгъэхэрэм, чэщырэ хъамэм Іоф-щызышІэштыгъэхэм, щыбээр ІэкІэу къыращэкІыгъэу коцыр зыгъэкъабзэ-щыгъэу бзылфыгъэхэм ахэтыгъэ.

Зэоужым, 1947-рэ илъэсым щыІэ-гъэу гъэблэшхом икІалэхэр хыщыжы-гъэх. Ащ фэшІ темэным ІутІэныр къырихымэ, пІуаблэхэр, Іалымэкхэр ышІыхэмэ, станицэхэм ащищэхэзэу псэуэгъэ. Займэу, нэпэмыкІу хъахъулахэу зэфэшхъафэу къытыралхъэхэрэри

бэрэ зыкыбаримыгъэщэкІэу ытышты-гъэх.

1960-рэ илъэсым ыуж трактор бри-гадэм пщэрыхъакоу Іухъажы, лІэ-шІэгъу щанэм ехъурэ механизаторхэр ыгъэшхагъэх. Чыгур зыжыохэрэм, губ-гъом щылажыгъэхэрэм, чэщи мафи ямыІэу гъэбжъум фэбанэхэрэм гохъу уафэпщэрыхъаным фэшІ бжыныфи, щыгъуи, щыбжыкІы хъаджыгъэ, кы-ни, бжыны, нэмыкІыбэхэри ищыкІа-гъэх. Ахэр зэкІэу Хъалимэт ядэжы къы-щигъэкІыштыгъэх. Арыш, непэу кы-зынэсыгъэми къоджэдэхэр Къэзэнч Хъалимэт фэразэх. Ащ фэшІу щытхъу тхылхэри медальхэри къыфагъэшхо-шагъэу иІэх.

Юбилярым гушыІэу фэбабэу къыфи-Іуагъэ, псауныгъэу пытэу иІэнэу, илфы-гъэхэм, ахэм къахъыжыгъахъыгъэхэм яхъар-гушІагъохэр адигощэу щыІэнэу къыфэлъэІуагъэу ыкІы районым иадми-нистрацие и Шлуфэс тхылгъэу ахыщэ шхъафтынымрэ ритыгъэх районым иветеранхэм ясовет итхъаматэу Нэ-мытІэкълэу Юрэ. НэмыкІыбэхэри Къэ-зэнч Хъалимэт фэхъохъугъэх, фэлъэ-Іуагъэх.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Уполномоченнэу Адыгэ Республикэм щыIэм 2011-рэ ильэсым Iофэу ышIагъэм ехьылIэгъэ доклад

(КъызыкIэлъыкIорэр
мэкьюогум и 7-м
кыдэIыгъэ номерым ит).

Ащ нэмыкIэу заом иветеранхэм унэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкIэ IэнагIэхэр зыIыгъэхэм къалэу Мыекьюапи, Мыекьопэ районми ащыпсэхэрэм яфитыныгъэхэр аукуагъэхэу кыхагъэшчыгъ.

Унэж дэдэхэу зэхэтэкъонкIэ шынагъохэм ачIэсхэм нэмыкI псэупIэ ягъэгъотыгъэнымкIэ фитыныгъэу яIэхэр бэрэ аукуау кыхэкIы. ГушчIэм пае, пенсионеркэу III-м Уполномоченнэм зыкызырэфигъэзэгъэ тхыгъэм итыгъ къалэу Мыекьюапэ иурамэу Советскэм тет унэжэу N 221-м (зэхэтэкъонкIэ шынагъуапIэ итым) ар ильэс заулэ хьугъэу кычIэкIыжын зэрымьлэкIырэр, ащ нэмыкI псэупIэ зэрэрамыгъэгъотырэр. Ащ муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьюапэ» иадминистрации пчъагъэрэ мы IофыгъомкIэ зыфигъэзагъ, ау зыфаер кыфишIагъэп. Администрацием телъхьэлIэ шъхьалэу иIагъэр бюджетым мылкъу зэрымьлтыр ары. Ащ пенсионеркэм игъоу фильгъуштыгъ ежъ иахьшкIэ унэ кышщэфынэу, етIанэ муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьюапэ» иадминистрации а унэжым уасэу тефштыгъэр ащ ритыжынэу. Бзылфыгъэр ащ фэдэ шыкIэм къафеуцоллагъэп. Ильэс 70-рэ зыныбжъ III-р фэтэрыбэу зэхэт унэу псыр зыпаупкIыгъэм зэрэщыпсэуштыгъэри къэлэгъэн фае.

Уполномоченнэм пенсионеркэу III-м ифитыныгъэхэр аукуагъэу ылыгъи, муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьюапэ» иадминистрации ипашэ зыфигъэзагъ пенсионеркэм ифитыныгъэхэр зыпкъ игъэуцожыгъэнхэмкIэ ищыкIэгъэ амалхэр зэкIэ зэрихьанхэу.

Зигугъу къэтшIыгъэ муниципальнэ образованием иадминистрации ипашэ кIэщакIо зэрэфэхьугъэм тегъэу пенсионеркэу III-р зэхэтэкъорэ унэжым кычIэщыжыгъэным пае мылкъу кыхыгъэкIыгъэным ехьылIэгъэ Iофыгъор муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьюапэ» инароуднэ депутатхэм я Совет исессии къащыхилъхьагъ. Муниципальнэ образованием илIыкIо орган чIыпIэ бюджетым зэхьокIыныгъэхэр зыфешIыхэ нэуж муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьюапэ» иадминистрации мылкъу игъэлорышIэнкIэ и Комитет пенсионеркэу III-м зы нэбгырэм телъытэгъэ унэ фэтэрыбэу зэхэт унэм кышщыфшчыгъ.

Адыгэ Республикэм псэолъэшIынымкIэ, транспортнымкIэ ыкIи гъогу хьызмэтымкIэ и Министерствэ кызыритыгъэмкIэ, квадратнэ метр мин 43,4-рэ зылызыубыгыр унэжхэм нэбгыр мин 1,7-рэ джыдэдэм ащэпсэу. Ащ фэдизмэ нэмыкI унэ ягъэгъотыгъэным сомэ миллион 700-м ехъу пIуухьащт. Законодательствэм кызырэдильгъэрэмкIэ, а мылкъур зэрэщытэу чIыпIэ бюджетыр ары кызыхэкIын фаер. ЕтIани Iофыр кысегъэхьылъэ унэ-коммунальнэ хьызмэтым зэхьокIыныгъэхэр шышIыгъэнхэмкIэ Iэпылэгъу языгъэгъотырэ Фондым имылкъу фэтэрыбэу зэхэт унэжхэу зэхэкьутэнкIэ шынагъохэу 2010-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м нэс алыгъагъэхэм арысхэм анэмыкIхэм зэрарамыгъырэм.

Республикэм имуниципальнэ образованиябэмэ унэжхэм къазэралашыжышхтхэм атэгъэпсыхьэгъэ программэхэр зэрамыIэхэми Iофыр къагъэкIыны. Къэралыгъо органхэмрэ чIыпIэ зыгъэлорышIэжынымкIэ органхэмрэ мы Iофым икьоу анаIэ кытырадэн фае. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет игъоу фэтэлэгъэу цыфхэр унэж дэдэхэм къачIэщыжыгъэнхэм тегъэпсыхьэгъэ муниципальнэ программэхэм мылкъу къафыхэгъэкIыгъэным иIофыгъо хэлплэнэу.

Сабых зыпIурэ ны шъхьэзакъоу Г-м ышъхьэкIэ Уполномоченнэм зыкыфигъэзагъ. Сабыхмэ ащыщэу плIымэ джыри аныбжъ икьугъэп, нэбгыришмэ яцIыкIугъо кызыдаштагъэу сэкъатныгъэ яI. Фэтэрыбэу зэхэт унэу ахэр зыщыпсэхэрэр жъы дэдэ хьугъэ, блэкIыгъэ лIэшIэгъум игузэгухэм адэж ар агъэпсыгъагъ. Дэкъхэр кызызэхэзымыгъаохэрэр гъучIхэр зэрэхэгъэхьыгъэхэр ары, унашъхэм кыкIэщхы. Мэкьюмэщ шIэныгъэхэмкIэ Урысые академием и ГНУ-у «Мэкью-мэщымкIэ Адыгэ НИИ-м» зигугъу къэтшIырэ унэр ий, федеральнэ мылкъум ар хьыбэ.

Г-м итхьаусыхэ тхылъ зэхэтфызэ нафэ кызырэхьугъэмкIэ, гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ органэу унэр ущыпсэуным е ущымыпсэуным зэрэфытегъэпсыхьагъэр, фэтэрыбэу зэхэт унэжэу зэхэкьутэжыгъэн фаер зыгъэнэфэнхэ зылъэкIыштыр, джащ фэдэу ащ фэдэ унэхэр уащыпсэуным зэрэфытегъэпсыхьагъэхэр зыуплэкIухэрэ комисиим изэхэцэнкIэ полномочиэхэр зилэщтыр тызэрыгъозэрэ законодательствэм джыри щыгъэнэфэгъэгоп. Ащ ыпкъ кыкIыкIэ фэтэрыбэу зэхэт унэжхэу зэхэтэкъонкIэ шынагъо-

хэм — федеральнэ мылкъум хахьэхэрэм — ащыпсэхэрэм яфитыныгъэхэр укьуагъэ мэхъу.

Мызэу-мытIоу Уполномоченнэм мэкьюмэщ шIэныгъэхэмкIэ Урысые академием зызэрэфигъэзагъэм зи шIуагъэ кытыгъэп. Г-м иунагъо ипсэукIэ амалхэр нахьышIу фэшIыгъэным ычIыпIэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ Академием ипашэхэм унэр муниципальнэ мылкъум хагъэхьажынэу игъоу къафалъэгъугъ. Ау ущыпсэуным мы унэр зэрэтемыгъэпсыхьагъэм кыхэкIэу муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьюапэ» ар муниципальнэ мылкъум хигъэхьажынэу ыдагъэп. Уполномоченнэм ыпкъ кыкIыкIэ зэхашэгъэгъэ уплэкIунхэм якIэууххэм атэгъэ Адыгэ Республикэм псэупIэхэмкIэ и Къэралыгъо инспекции зэхигъэуцогъэ актым кьеушыхьаты а унэр жъы дэдэ зэрэхьугъэр.

Сабыибэ зилэ Г-м ифитыныгъэхэр къэухьумэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу Уполномоченнэм Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхаматэу В. В. Путинымрэ Урысые Федерацием и Генеральнэ прокуратурэрэ зафигъэзэгъагъ. Прокуратурэм макъэ кызырэтэгъэуцожыгъэмкIэ, ГНУ-у «Мэкью-мэщымкIэ Адыгэ НИИ-м» идиректор унэ фондым игъэфедэнкIэ ыкIи илыгъынкIэ хуэкьоныгъэу ышIыгъэхэр 2012-рэ ильэсым иапэрэ квартал дигъэзыжынхэ фаеу тхылъ Iэклагъэхьэгъагъ.

Уполномоченнэм зыкызырэфигъэзагъэм иджэуапэу Урысые Федерацием и Правительствэ Урысые Федерацием регион хэхьоныгъэмкIэ и Министерствэ, къэралыгъо мылкъур зыгъэзекIорэ Федеральнэ агентствэм, мэкьюмэщ шIэныгъэхэмкIэ Урысые академием, Урысые Федерацием и Генеральнэ прокуратурэрэ пшъэрыл афишIыгъэ Iофыр зэхафынэу ыкIи ищыкIэгъэ амалхэр зэрахьанхэу.

Сабыибэ зилэ Г-м унэ кыратынымкIэ ыкIи унагъом ипсэукIэ амалхэр нахьышIу фэшIыгъэнхэмкIэ фитыныгъэу иIэхэр зыпкъ игъэуцожыгъэнхэм иIоф тапэкIи Уполномоченнэм гъунэ лъыфышты.

ЧIыпIэ зэфэшхьафхэм ащыкIогъэ Iэшэ зIэуупIэныгъэхэм ахэлэжыгъэхэу, сэкъатныгъэ зилэхэу ыкIи кIэлэцIыкIу сэкъатхэр зэрыс унагъохэу 2005-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м нэс учетым хэуцуагъэхэм унэ къазэрарамыгъэрэм епхыгъэ тхылъыбэ джыри цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Уполномоченнэу Адыгэ Республикэм щыIэм кыIуцлагъ.

Мы лъэныкьомкIэ Iофхэм язытет зызехафым, нафэ къэхугъэ федеральнэ бюджетым кытIупшчырэ мылкъум зыхамыгъахьокIэ, ильэсипшI заулэки зигугъу къэтшIыгъэхэм унэ ятыгъэным иIофыгъо зэшIохыгъэ зэрэмыхьуштыр.

2012-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м ехьулIэу федеральнэ бюджетым имылкъукIэ унэ зэрэтышхтхэм яреестрэ нэбгырэ 390-рэ хэтыгъ, ащ щыщэу:

- нэбгырэ 53-р сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIыкIух;
- нэбгырэ 263-р зыныбжъ икьугъэхэу сэкъатныгъэ зилэхэр;

- нэбгыри 9-р Iэшэ зIэуупIэныгъэхэм сэкъат ащыхьугъэхэр ары;

- нэбгырэ 59-р Iэшэ зIэуупIэныгъэхэм яветераных;

- нэбгыри 6-р Iэшэ зIэуупIэныгъэхэм яветеранхэу ыкIи сэкъатныгъэ хэзыхыгъэхэу фэхыгъэхэм (лагъэхэм) яунагъохэм ащышхы.

2011-рэ ильэсым сомэ мин 4118, 4-у федеральнэ бюджетым кыхэкIыгъэмкIэ сэкъатныгъэ зилэ нэбгырэ 11-мэ япсэукIэ амалхэр нахьышIу афашIыгъ.

Мылъкоу къатIупшчырэм зыхамыгъахьокIэ, Iэшэ зIэуупIэныгъэхэм ахэлэжыгъэхэр, ахэм сэкъатныгъэ ахэзыхыгъэхэр, сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIыкIухэр ильэс 35-рэ джыри чэзым хэтышхы.

Уполномоченнэм блэкIыгъэ ильэсым докладэу кыгъэхьазырыгъагъэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм игъоу щыфильгъугъагъ ветеранхэм, сэкъатныгъэ зилэхэм, сабий сэкъатхэр зэрыс унагъохэм мы ильэситф благъэм кыкIоцI зыщыпсэушхтхэ унэ ягъэгъотыгъэнымкIэ федеральнэ бюджетым исубвенциехэу Адыгэ Республикэм кыфыхэгъэкIыхэрэм ахэгъэхьогъэным ехьыллагъэу Урысые Федерацием и Президентэу Д. А. Медведевым, Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхаматэу В. В. Путиным, Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗIуцIэ и Къэралыгъо Думэрэ ФедерациемкIэ и Советрэ зафигъэзэнэу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ащ фэдэ лъэIуцIэ Урысые Федерацием регион хэхьоныгъэмкIэ и Министерствэ зыфигъэзагъ. Ау мы лъэныкьом мылкъур нахьыбэу кыфэтIупшчыгъэным иIофыгъокIэ джыри зээзгъыгъэхогъэп.

2011-рэ ильэсым кыкIоцI цыфхэм яфитыныгъэ-

хэр унэ-коммунальнэ хьызмэтым ыльэныкьокIэ зэрэщыакуагъэхэм япхыгъэу тхьаусыхэ тхылъ 48-рэ Уполномоченнэм кыIэкIэхьагъ. УплэкIунхэм кызырэгъэлэгъуагъэмкIэ, нахьыбэрэмкIэ хуэкьоныгъэхэр зыпкъ кыкIыгъэхэр унэ фондыр зыгъэлорышIэрэ организациехэм яIофшIэн тэрэзэу зэрэзэхамышхэрэр ары.

2011-рэ ильэсым жьоныгъуакIэм и 22 — 24-м Адыгеим псыхьохэр кызышщэуэхэм зэрар зэрихыгъагъэхэм яфитыныгъэхэр зыпкъ игъэуцожыгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу блэкIыгъэ ильэсым Уполномоченнэм цыфыбэмэ зыкыфагъэзэгъагъ.

Республикэм ипсэупIэ 83-р (процент 35-р) псы къакIэонымкIэ шынагъуапIэ итых, ахэм нэбгырэ мин 70,5-рэ (республикэм исхэм япроцент 15-р) ащэпсэу. Псыхьохэу Пшызэ, Лабэ, Шъхьагуащэ, Фарзэ, Къурджыпс республикэми, ащ щыпсэхэрэми щынагъошхо къафахьын алыэкIышты. Псыкьиуным зыщыухьумэгъэным епхыгъэ Iофыгъохэм мы аужырэ ильэсхэм республикэм икьоу анаIэ зэрэщытырамыгъэтыгъэр хэгъэунэфыкIыгъэн фае.

2011-рэ ильэсым жьоныгъуакIэм и 22 — 24-м щыIэгъэ псыкьиуным унагъохэми, республикэм икономики чIэнэгъэшхо аригъэшIыгъ. Сэман уни 102-мэ, коммунальнэ хьызмэтым, социальнэ лъэныкьом яобъектхэм, дамбэхэм, шагу ыкIи унэ Iэпылэгъу хьызмэт 2152-мэ зэрарышхо арихыгъ. ПсэумкIи псэупIэ 33-мэ жьоныгъуакIэм псы къакIэогъагъ. Ау анахьэу Iофхэр зыщыхьылагъэхэр Джэджэ районымкIэ станицэу Дондуковскэмрэ Шэуджэн районымкIэ къуаджэу Къэбыхьаблэрэ ары. ТинасыпкIэ ащ цыфхэр хэкIодагъэхэп.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ республикэм ошIэ-дэмышIагъэ зыхэлъ тхьамыклагъо кызырэщыхьугъэмкIэ макъэ кыгъэгъулугъагъ. Мыекьопэ, Джэджэ, Кошхьэблэ, Шэуджэн районхэм ямуниципальнэ образованияхэри ащ фэдэ тхьамыклагъо кызыщыхьугъэхэм ахалытагъ.

Псыр кызыиугъэ апэрэ мэфэ шъыпкъэм Уполномоченнэмрэ ащ иаппарат иIофышIэхэмрэ тхьамыклагъо кызыщыхьугъэ чIыпIэхэм ащылагъэх. ЧIыопс тхьамыклагъом зэрар зэрихыгъэхэм ястатус, псыкьиуным чIэнагъэу аригъэшIыгъэр къафырагъэкъужыным ифитыныгъэ зэралэр, ахэм аделэнхэм пае республикэ бюджетым мылкъу кызырэхигъэкIышхтхэм ехьылIэгъэ унашъор Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ зэриштагъэр, псыкьиуным тхьамыклагъоу кызыди-хьыгъэхэм ядэгъэзыжынкIэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет Iофтхьабзэхэр зэрэзэрихьэхэрэр цыфхэм къафалугъатшхыгъэх.

Уполномоченнэр псыр кызыкIэогъэ станицэу Дондуковскэм, къуаджэу Блаженпснэ, къутирэу Игнатевскэм, станицэу Сергиевскэм, къутирэу Краснэм, къуаджэу Къэбыхьаблэ, къутирэу Екатерининскэм адэсхэу чIыпIэ кIин ифагъэхэм аIуцлагъ.

Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет кыкIыгъэ сомэ мин 31877,0-кIэ псыкьиуным зэрар зэрихыгъэ унэгъо 2944-мэ аделэгъэх. Урысые Федерацием и Правительствэ 2011-рэ ильэсым чъэпыогъум и 11-м ышIыгъэ унашъоу N 1777-р зытетымкIэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет бюджет ахьшэу сомэ мин 125070,0-рэ кыфыхэгъэкIыгъ. Ащ щыщэу сомэ мин 34870,0-р псыкьиуным зэрар зэрихыгъэхэм зэтыгъо ахьшэ Iэпылэгъу ятыгъэным, сомэ мин 90200,0-р анахьэу ящыкIэгъэ пкыгъэхэр зышIокIодыгъэхэм афэгъошхьэным атэгъэпсыхьэгъагъ. Урысые Федерацием и Правительствэ ышIыгъэ унашъоу N 1925-р зытетымкIэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет кэралыгъо унэ сертификат 95-рэ кыфыхэгъэкIыгъ, псыкьиуным зэрар зэрихыгъэхэм ар атэгъэпсыхьэгъагъ. ПсэумкIи тхьамыклагъом кызыдихьыгъэхэр дэгъэзыжыгъэнхэм пае сомэ миллион 444,8-рэ кыхагъэкIыгъагъ. Ащ нэмыкIэу цыфхэм ягупыкI Iэпылэгъуи ахэм алыIэсыгъ.

Псыкьиуным тхьамыклагъоу кызыдихьыгъэхэм ядэгъэзыжынкIэ республикэм ипашэхэм Iофышхо зэраллагъэр хэгъэунэфыкIыгъэн фае. Адыгеим и Лышъхьэу А. К. ТхьакIушынэр псыр кызыиугъэ чэщ дэдэм тхьамыклагъоу кызызэхьулIэгъэ чIыпIэхэм алыIэсыгъ. Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ псыкьиуным тхьамыклагъоу кызыдихьыгъэхэм ядэгъэзыжынкIэ апэрэ чэзыоу Iофтхьабзэу зэрахьашхтхэм, чIыпIэ кIин ифагъэхэм Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэным, дамбэхэр зыпкъ игъэуцожыгъэнхэм атэгъэпсыхьэгъэ унашъоу ыштэгъагъ. Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу М. Къ. КъумпIылыри тхьамыклагъоу кызызэхьулIэгъэ чIыпIэхэм ащылагъ ыкIи цыфхэм якъэгъэнэжынкIэ псынIкIэу унашъохэр ыштагъэх.

(Джыри кыкIэлъыкIоцт).

ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

«Ислъамыер» лЪЭПКЪХЭМ якІас

Культурэм цыфхэр зэрэ-
зэфищэхэр зылэгъу
зышлойгохэр псэуплэу
Натырбые шызэулагуэ-
хэм фэдагъ. Адыгэ Рес-
публикэм и Къэралыгъо оредыло-къэшъокло ансам-
блэу «Ислъамыем» иконцертхэр Кошхьаблэ, Блащэ-
псынэ, Натырбые ащылагуэах. Лъэпкъ искусствэр
тарихымыр неперэ шылаклэмрэ зэрэпхыгъэр «Ис-
лъамыем» ипчыхъзэхыхэмэ лупклэу къалуатэ.

публикэм и Къэралыгъо оредыло-къэшъокло ансам-
блэу «Ислъамыем» иконцертхэр Кошхьаблэ, Блащэ-
псынэ, Натырбые ащылагуэах. Лъэпкъ искусствэр
тарихымыр неперэ шылаклэмрэ зэрэпхыгъэр «Ис-
лъамыем» ипчыхъзэхыхэмэ лупклэу къалуатэ.

Къумыкыу Шамсудинэ кыхидзи,
ансамблэм хэтхэр дежыугъэх.
Ащ лыпытуу лъэпкъ къашъохэр
артистхэм къашыгъэх.

«Ислъамыем» икъэшъуаклохэр
нахыпэкІэ къаубыхэу зэхэтхы-
щтыгъ. Джырэ уахътэ купым
уыгъхуныр къылэжыгъэу тэлы-
тэ. Пкъыр ишыгъэу клалэхэр къы-
зэрэшъохэрэр, лъэпкъ искусствэм
дэхагъэу хэлъыр пшъашъэмэ обра-
зым къызэрэшагуатэрэр зыплъэ-
гъухэкІэ, «Ислъамыер» ансамблэ
цларылоу зэрэщытым псынклэу
уналэ теодзэ.

Рапсодиеу «Хьагъэуджым изз-
факлор», композиторэу Нэхэе Ас-
лъан икІэлэцыкІугом къыщы-
улагъэу ишылэныгъэ фэгъэхыгъэ
музыкэр, пшыналгъэхэр, нэмыкІ-
хэри оркестрэм къызэрэригъаю-
хэрэм осэ ин фэошІы. Пшынао-
хэу Лъэцэр Светланэ, Мышгъэ Ан-
дзаур, Эльдэрэ СултІан концертър
ялэпІэсэныгъэкІэ къагъэбай, псэ
зыпыт музыкэм уедэлу пшлойго
уащІы.

Оредылохэу Шъэо Риммэ, Хъо-
кІо Сусанэ, МэщбэшІэ Саидэ,
Агъырджанэкъо Саныет, МэщІлэ-
къо Дарыет, Къумыкыу Шамсудин,
Шымырзэ Казбек тимузыкальнэ
искусствэ шукІэ шашІэх. Ансам-
блэм кыхэхъэгъаклэхэу ГуащІэ

Саныет, Сихъу Руслъан, Лъэцэр
Светланэ, нэмыкІхэм ацІэхэр къы-
ригуагъэх.

Оредым къашъор игъус

Урысые Федерацием и Прави-
тельство ипремие илауреатэу, дун-
нэе фестивальхэм шыгъуцІэхэр
къашыдэзыхыгъэ «Ислъамыем»
ижырэ адыгэ оредхэмкІэ концер-
тыр ыублагъ. Къоджэбэрдкыо
Мыхьамэт фэгъэхыгъэ оредыр

«Ислъамыем» ихудожественнэ
пашэу, Урысыем, Адыгеим, Къэ-
рэщэе-Щэрджэсым янароднэ ар-
тистэу, композиторэу Нэхэе Аслъан
Натырбые концертър шырагъэ-
жэным ыпэкІэ культурэм илофы-
шІэхэм, искусствэр зышІогъэшІэ-
гъонхэм гушылэгъу афэхугъ.
Фольклорым кыхыхыгъэ мкъа-
мэхэр Европэм икультурэ шызэ-
лвашІэхэм фэшІ лъэпкъ музыкэр
ансамблэм пае зэригъэфэн зэри-
лэкІырым къыкІэупчІагъэр бэ.

— «Ислъамыем» концертхэм
ащигъэжынчырэ музыкэр адыгэ-
мэ къакулгъэ шылэныгъэ гъогум
кыхэхсэхы, оредхэм адиштэхэу зэ-
сэгъафэх, — къыщигуагъ концер-
тым Нэхэе Аслъан.

Дэгъоу далохэзэ гукІэ лъэпкъ
музыкэр зэхэзыхы зышІойгохэр
композитор цІэрылом пчыхъзэх-
хэм къыригъэблэгъагъэх. Сыхъа-
тыр 17-м аублэгъэ концертым цы-
фыбэ чІэсыгъ. Зэтегъэпсыхыгъэ
залышхом Натырбые пшыщхэм ямы-
закъоу, Вольнэм, Фэдз, Кошхьаблэ,
нэмыкІхэм къарыкІыгъэхэр шыгІлэ-
гъугъэх. Тимылэпкъэгъухэр хэп-
шыкІэу нахыбэ хуыгъыгъэх.

Адыгэ Республикэм инароднэ
артисткэу ХъокІо Сусанэ концер-
тыр зэрищэзэ репертуарым игъэ-
хъазырын зилахышІу хэзышы-
хэрэм ащыщхэу Агъырджанэкъо

Светланэ, Уджыхъу Руслъан, нэ-
мыкІхэм егъэжэпІэшІухэр ашы-
гъэх. Къэшъуаклохэу Сихъу Рус-
лъан, ЯхъулІэ Руслъан, Долэ Су-
санэ, Жанна Пономаревам, Эльдэ-
рэ Ларисэ ацІэ къетІо зыхыкІэ,
Ахътэо Светлани, Лъэустэнджэл
Рузани, Сэхъу Азэмати, Гъонэжы-
къо Мурати «Ислъамыем» пытэу
зэрэхэтхэр, къашъо пэпчъ ялэпэ-
Іэсэныгъэ къызэрэшагуэагъорэр
тигуапэу кыхэхэтэгъэщы. С. Ахъ-
таомрэ Р. Лъэустэнджэлымрэ ят-
ворческэ амалхэм гъунэ ямылэу,
тапэкІи бэрэ тагъэгушІон альэкІы-
щтэу тэлытэ.

ЕплъыкІэхэр

Концертым еплъыгъэх, къыщы-
гушылагъэх псэуплэм дэххэр. На-
тырбые къоджэ псэуплэм ипашэу
Александр Петровым, Кошхьаблэ
районым иадминистрации куль-
турэмкІэ и ГъэларышІанІэ ипашэу
Брыцо Нурыет, псэуплэм икъээзкъ-
мэ япашэхэм ащыщхэм яеплъыкІэ-
хэр зэфэхысыжымэ, тиартистхэр
цыфмэ нахыбэрэ ахъханхэ фае.
Лъэпкъым нахышІоу угурыло-
ным, удэпсэуным апае итарихы,
икультури пшІэнхэ фае.

— Концертър къаухыфэ зы нэб-
гыри чІэкІыжыгъэп, — ело куль-
турэм илофышІэу Зинаида Олей-
никовам. — Непэ «Ислъамыем»
тигъэгушІогъэ къодыеп, тимэфэ-
кІым фэд.

— Фэдз тыкыкІыгъ, — къалуа-
тэ Быжъ Светланэрэ Хьамыккъо Зу-
литэрэ. — «Ислъамыем» уеплы-
зэ уахътэр зэрэкІорэм гу лыптэ-
рэп. Ащ фэдэ ансамблэр нахыбэрэ
тикъуаджэмэ ащылэн фае. ГушІуа-
гъоу цыфмэ къафихыгъэр бэрэ
къэтІогъэжыщт.

Зэфэхысыжъ кІэкІ

«Ислъамыем» ихудожественнэ
пашэу Нэхэе Аслъан искусствэр
зикІасэхэм яеплъыкІэхэм ащы-
гуау. Тильэпкъэгъухэр зыщыпсэ-
ухэр районхэм нахыбэрэ концерт-
хэр къащиты шІойгоу ащ къыти-
гуагъ. Москва, Саратов, нэмыкІ-
хэм «Ислъамыер» зэращІагъэр
дэгъу, ау ащ даклоу, Адыгеим ипсэ-
упІэхэм ансамблэр нахыбэрэ адэ-
мыхъэ хуыгътэп. «Ислъамыем» къэ-
зэкъ оредхэри Натырбые къыщи-
гуагъэх. Адыгеим ис лъэпкъмэ
якультурэ зезыххэрэм ансамблэр
ащыщ.

Адыгэ культурэм и Дунэ фе-
стиваль илээс къэс Мыекъуапэ
шызэхашэ зышІойгоу Нэхэе
Аслъан зэу ащыщ. Иофтхьабзэм
дунэ мэхъанэ илэу шытышъ,
нахъ игъэкІотыгъэу тыкыте-
гушылэщт.

Сурэтхэр Натырбые шыкІогъэ
концертым къыщытырахыгъэх.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ИофхэмкІэ,
ІэкІыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэп-
къэгъухэм адырлэ
зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыдэщылэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэльы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шІанІэ, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкІэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кІыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэ-
рэмрэ яеплъыкІэ
зэтемыфэн ылъэ-
кІыщт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкІи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкІэдгъэхъа-
жыххэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
3541
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1563**

Хэутыным
узыкІэтхэнэу щыгъ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

МУЗЕИМРЭ КЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНЫМРЭ

ИсурэтхэмкІэ дунаим шашІэ

**Къэбэртэе-Бэлькъарым къыщыхыгъэ КІыщэ Мухъадин
дунаим исурэтышІ цІэрылу. КъокІыпІэм шыпсэурэ
лъэпкъхэм искусствэхэмкІэ я Къэралыгъо музей икыу-
тамэу Мыекъуапэ дэтым сурэтышым итворчество
ехыылэгъэ къэгъэлъэгъоныр къыщызэлуахыгъ.**

Музеим идиректорэу Кушъу
Нэфсэт зэхыхэр пэублэ гушылэкІэ
къызэлуихыгъ. Адыгэ Республи-
кэм культурэмкІэ иминистрэ иапэ-
рэ гуадзэу Нафиса Васильевар,
искусствэм шыцІэрылохэу Крас-
нодар къыкІыгъэхэу Маргарита
Хабаровар, Виталий Карабейни-
ковыр, Алексей Паршковыр, Алек-
сандр Аполонувыр, Светлана Де-
минар, Адыгэ Республикэм ису-
рэтышІхэм я Союз итхьаматэу

Хъуажъ Рэмэзан, Урысыем ина-
роднэ сурэтышІэу КІыщэ Мухъа-
динэ деджагъэу Къат Теуцожъ,
Къэбэртэе-Бэлькъарым къыкІыгъэ
ГъукІэпщ Арсен, нэмыкІхэри зэ-
хахъэм къыщыгушылагъэх.

КІыщэ Мухъадинэ исурэтхэмкІэ
дунаим цІэрылоу зэрэщыхыгъэм,
искусствэм ыбзэкІэ кылуатэрэмэ
лъэпкъ гушшысэр къызэралэты-
рэм, нэмыкІхэм афэгъэхыгъэ тхы-
гъэхэр кыхэхтыутыгъэх.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.

Къэгъэлъэгъоным икызэлухын
фэгъэхыгъэ зэхыхэм сурэтыр
къыщытырахыгъ.